

Portreti sugrađana Novog Marofa

Klopotan, Diana

Master's thesis / Diplomski rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University North / Sveučilište Sjever**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:122:423706>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-09**

Repository / Repozitorij:

[University North Digital Repository](#)

**Sveučilište
Sjever**

Diplomski rad br. 10/MEDD/2019

Portreti sugrađana Novog Marofa

Diana Klopotan, 0570/336D

Prijava diplomskog rada

Definiranje teme diplomskog rada i povjerenstva

ODJEL	Odjel za umjetničke studije		
STUDIJ	diplomski sveučilišni studij Medijski dizajn		
PRISTUPNIK	Diana Klopotan	MATIČNI BROJ	0570/336D
DATUM	09. 09. 2019.	KOLEGIJ	Fotografija
NASLOV RADA	Portreti sugrađana Novog Marofa		
NASLOV RADA NA ENGL. JEZIKU	Portraits of fellow citizens of Novi Marof		
MENTOR	Mario Periša	ZVANJE	doc. art. dr. sc.
ČLANOVI POVJERENSTVA	1. doc. art. Antun Franović - predsjednik 2. izv. prof. dr. sc. Mario Tomiša - član 3. doc. art. dr. sc. Mario Periša - mentor 4. doc. art. Niko Mihaljević - zamjenski član 5.		

Zadatak diplomskog rada

BROJ: 10/MEDD/2019

OPIS

Rad predstavlja integrirani pristup fotografske produkcije i prezentacije u vidu plakata. Glavni motivi na fotografijama su sugrađani grada Novi Marof koji su postigli određene osobne i poslovne rezultate u različitim kategorijama. Namjera je javnim izlaganjem plakata poticati okolinu na pozitivne vrijednosti. U fotografskom pristupu potrebno je istražiti emocije, geste kao i simbolička obilježja i fotografske tehnike koje najbolje dočaravaju karakter osobe. Za plakate potrebno je odrediti apele iz intervjua koji se najbolje podudaraju s vizualnim slojem fotografske slike i životne filozofije portretirane osobe.

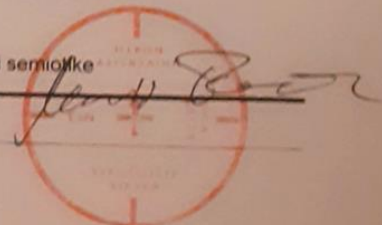
U radu je potrebno:

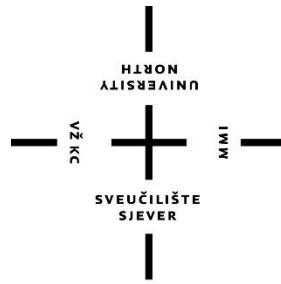
- definirati i objasniti termine fotografije, studijske fotografije, portretne, umjetničke i konceptualne fotografije
- istražiti bitne autore u povijesti fotografije prigodne za obradu teme
- fotografirati građane i sugrađane grada Novi Marof koji su postigli osobni uspjeh
- obraditi fotografije i izraditi plakate
- intervjuirati fotografirane osobe
- analizirati autorske fotografije na razini tehnike snimanja, sintakse i semiotike

ZADATAK URUČEN: 12. 3. 2019.

POTPIS MENTORA

SVEUČILIŠTE
SIEVER

Sveučilište Sjever

Odjel za Medijski dizajn

Diplomski rad br. 10/MEDD/2019

Portreti sugrađana Novog Marofa

Studentica

Diana Klopotan, 0570/336D

Mentor

Mario Periša, doc.art.dr.sc

Koprivnica, rujan 2019. godine

Predgovor

Učite od onih koji su dokazali da znaju, gledajte i proučavajte njihov rad, slušajte o putu njihovog uspjeha, modificirajte i primijenite naučeno k ostvarenju svojih ciljeva.

Posebne zahvale mentoru doc.art.dr.sc Mariu Periši koji je nesebično i strpljivo dijelio svim studentima znanje iz područja fotografije te posebno hvala na ukazanom povjerenju, motivaciji, smjernicama i konstruktivnim kritikama koje su pomogle u realizaciji rada.

Najviše se zahvaljujem svojim roditeljima i bratu na strpljenju, motivaciji, pozitivni i ogromnoj podršci tijekom cjelokupnog školovanja.

Ovim putem želim se zahvaliti prijateljima na razumijevanju i ogromnoj podršci te svim profesorima Sveučilišta Sjever na danom znanju.

Sažetak

Fotografija je medij svakodnevnog svijeta u kojemu prevladava vizualna komunikacija te je primjenjiva u gotovo svim područjima ljudske djelatnosti. Ona predstavlja ideju, viziju, maštu, emociju i kreativnost. Predstavljanjem odabrane teme istaknuti su pojmovi fotografije, studijske fotografije, portretne, umjetničke i konceptualne fotografije. U radu se spominju bitni autori koji su prigodni za obradu ove teme. Motivi na fotografijama su sugrađani Novog Marofa koji su postigli određene poslovne i osobne rezultate. Istraživanjem emocija, gesta te simboličkih obilježja portretnom fotografijom dočarava se karakter osoba, a za plakate se određuju određeni apeli iz intervjua koji se najbolje podudaraju s vizualnim slojem fotografske slike i životne filozofije portretirane osobe te vrše semiotičku dimenziju komunikacije u smislu poticanja pozitivnih vrijednosti i motivacije.

Ključne riječi: portretna fotografija, umjetnička fotografija, konceptualna fotografija, osobni razvoj, emocije

Summary

Photography is a media of everyday world which prevails visual communication that is effective in almost all parts of human activities. It represents idea, vision, imagination, emotion and creativity. Presenting the chosen subject, photography, studio photography, portrait, art and conceptual photography are pointed out. Some important authors will be mentioned that are convenient for this subject. Motives on photographs are citizens of a city Novi Marof which have achieved certain business and personal results, researching emotions, gestures and symbolic characteristics, with portrait photography it is demonstrated the character of persons and the posters are determined by certain appeals from interviews which suits best with visual layer of a photograph and life philosophy of a certain photographer person witch forms semantic dimension that communicates in sense of positive values and motivation.

Key words: portrait photography, art photography, conceptual photography, personal development, emotions

Sadržaj

1.	Uvod.....	5
2.	Fotografija.....	7
2.1.	Definicija fotografskih pravaca.....	8
3.	Studijska fotografija.....	16
4.	Portret.....	20
4.1.	Kompozicija portretne fotografije.....	23
5.	Umjetnička fotografija.....	25
5.1.	Konceptualna umjetnost.....	28
6.	Interpretacija fotografije.....	31
6.1.	Semiotika.....	32
6.2.	Percepcija.....	33
6.3.	Emocije.....	34
7.	Komunikacija.....	35
7.1.	Verbalna i neverbalna komunikacija.....	36
7.2.	Govor tijela.....	37
8.	Praktični dio.....	39
9.	Analiza portreta.....	41
10.	Zaključak.....	59
11.	Literatura.....	61
12.	Popis slika.....	63
13.	Prilozi.....	65

1. Uvod

“Htio sam pokazati koliko su kriteriji prilikom promoviranja određenih ideja ili ljudi potpuno irelevantni. Htio sam zato natjerati ljude da kad idući put vide veliki poster s nečijom fotografijom ili u krajnjem slučaju i spomenik, da dobro razmisle tko je zapravo ta osoba”

- Braco Dimitrijević

Živimo u vremenu u kojemu je mišljenje o nemogućnosti osobnog uspjeha svakodnevnica. Različite situacije potaknu na takvo razmišljanje, a mogući razlozi su sputavanje okoline ili vlastito ograničenje. Također, medijski prostor konstantno zauzimaju ista imena, a „mali ljudi“ sa značajnim uspjesima se toliko ne ističu. Glavna svrha ovoga rada je prikazati kako je osobni razvoj i uspjeh moguć u našoj domovini. Izabrani je grad Novi Marof u kojemu žive talentirani umjetnici, glazbenici, sportaši, poduzetnici te ljudi sa različitim nesvakidašnjim zanimanjima. Svaki od njih je uz određeno zalaganje, odricanje, borbu i trud uspio postignuti osobno zadovoljstvo i poanta je da takvi „mali ljudi“ zaslužuju biti „veliki“ i u medijskoj platformi te da sa svojim iskustvom mogu potaknuti ostale na osobni razvoj.

Zbog razmišljanja o takvoj vrsti problematike odlučeno je pružiti im zasluženu pozornost i fotografirati ih pod svjetlima reflektora. Fotografija je medijski zapis koji može snažno vizualno komunicirati željenu poruku i koji je izvršio golemi utjecaj na razne procese modernoga svijeta. Ona prenaša ideje, misli, osjećaje, impresije, slaganja ili neslaganja, a svaka ima vlastiti kod. Glavni cilj rada je potaknuti i motivirati ostale ljude na osobni razvoj i zadovoljstvo, poručiti da to mogu svi ako je želja i volja tu. Iz tog razloga odabrana je umjetnička, odnosno konceptualna fotografija. Osnovni zadatak konceptualne fotografije je da prikaže osmišljenu ideju te da prenese priču ili poruku promatraču. U svakoj komunikaciji važno je da svi sudionici raspolažu sa sličnom razinom vizualne pismenosti da bi komunikacija bila uspješna pa je tako velika odgovornost u autoru kako promatrači ne bi imali problem u čitanju vizualnih informacija. Konceptualna fotografija nije opterećena svim pravilima fotografske struke, već je fokus na vlastitom kodu, semantici i likovnosti no čistoća i jasnoća i artikuliranost značenja kvalitete su značajke dobre i prihvaćene fotografije. U fazi percipiranja je vrlo važna i motivacija, a na percepciju utječu i osobine ličnosti.

Plakat je masovni medij koji također komunicira na vizualan način pa u dobrom spoju sa fotografijom šalje snažnu poruku.

Veliki uzor koji je sa svojim radovima potaknuo na razmišljanje o ovakvoj vrsti rada je jedan od pionira konceptualne umjetnosti Braco Dimitrijević. On je krajem 60-ih izvršio eksperiment snimanja slučajnih prolaznika čije je plakate vješao na javnim mjestima te im na taj način pridavao važnost i značajnu ulogu. Prve portrete potpuno anonimnih ljudi je objesio u Zagrebu, a već idućeg dana je cijeli grad nagađao da je zasigurno riječ o novim zvijezdama. Njegov eksperiment me izuzetno zainteresirao i naveo na ideju da u svojem radu dam važnost ljudima koji nisu toliko poznati, a imaju razloga biti.

Realizacija rada obuhvaća istraživanje o značajnim autorima umjetničke i konceptualne fotografije važne za tematiku koja obuhvaća studijsku i portretnu fotografiju te objašnjenje punctuma prema teoriji Ronalda Barthes koja je važna za analizu fotografske slike prenesene na plakat kao medij koji vrši vizualnu i semiotičku dimenziju komunikacije. Da bi se prikazao karakter portretiranih osoba važno je definirati termine iz komunikologije te objasniti emocije prema teoriji psihologije, a s obzirom da promatrači percipiraju plakate prema vlastitom iskustvu objašnjavaju se pojmovi semiotike i percepcije.

2. Fotografija

Fotografija je postala sastavni dio našeg svakodnevnog svijeta u kojemu prevladava vizualna komunikacija, pa je tako našla primjenu u gotovo svim područjima ljudske djelatnosti. U fotografiji je važno da predstavlja ideju, viziju, maštu, emociju ili kreativnost, važno je da se njome komunicira željena poruka. Govor o fotografiji je pritom i način da na izravan ili neizravan način kaže ponešto o svijetu i samom sebi.

Fotografija je vrlo širok i demokratski medij. Ona je i dokument i umjetnost i znanost. Fotografija može biti korištena za bilježenje (dokumentiranje) stvarnosti, ali može biti i stvaralačka ili umjetnička. Da bi se moglo razmišljati fotografski na dubljoj razini, čovjek bi trebao poznavati i razumjeti umjetnost. Umjetnost je ljudska duhovna djelatnost koja je specifična po elementima osjetilnosti koje nosi u sebi te uključuje u svakom slučaju kreativnost. Ona je izazov te se prikazuje u skladu sa autorovim ciljevima i težnjama, pripisuje joj se smisao koji potječe iz vlastitih navika mišljenja.

Prema primjeni dijelimo je na vrste i grupe da bi se u njoj moglo lakše snalaziti i da se može pridržavati tehničkih i estetskih zahtjeva svakog pojedinog područja. Dva područja koja fotografiju razlikuju po tehnici izvedbe i djelovanju jesu: crno-bijela fotografija i fotografija u bojama, a njima kao dopuna može se ubrojiti i stereo fotografija, kojom se može snimati u crno-bijelom i u bojama, uz postizavanje iluzije u trećoj dimenziji. Neke fotografske snimke svrstavaju u dvije glavne grupe, i to: s umjetničkog aspekta i po načinu izvedbe. Treća je klasifikacija nešto šira i fotografiju dijeli u ove četiri grupe: primijenjena, tehnička, naučna i umjetnička.[1]

Uzevši u obzir sve aspekte fotografskih pravaca, danas se mogu raspodijeliti sljedeći najčešće korišteni fotografski pravci: reklamna fotografija, novinska fotografija, dokumentarna, sportska, ulična fotografija i fotografije slavnih, modna fotografija, fotografija glamura, obiteljska fotografija, fotografija prirode (pejzaži, životinje, biljke i slično), makrofotografija, astronomska fotografija, noćna fotografija, apstraktna fotografija, fotografija mrtve prirode, fotografija arhitekture, kazališna i koncertna fotografija, fotografija aktova, a ključna tematika rada koja će se detaljnije definirati je portretna fotografija s umjetničkim i konceptualnim aspektima.

Činjenica je da danas svatko sa aparatom može fotografirati no samo značenje slika razvidno je na površini što znači da se može obuhvatiti jednim pogledom, ali tada to značenje ostaje površno. Dublji pogled na fotografiju predstavlja sposobnost kodiranja i čitanja fenomena u dvodimenzionalne simbole.

2.1. Definicija fotografskih pravaca

1. Reklamna fotografija

Predmeti reklamne fotografije se najčešće fotografiraju radi prodaje ili promidžbe. S obzirom da je cilj takve fotografije prodati proizvod fotografi se trude prikazati predmet što je moguće privlačnijim i dopadljivim. Predmeti koji se najčešće reklamiraju su npr. hrana, modni dodaci, automobili, tehnički instrumenti i slično. I industrija može imati koristi od fotografija predmeta. Industrijska fotografija bavi se fotografiranjem produkata industrijske proizvodnje i služi za unaprjeđivanje proizvodnje.[2] Reklamna fotografija je čest oblik marketinga.

Slika 2.1. Primjer reklamne fotografije

2. Novinska fotografija

Novinska fotografija je izrazito snažno komunikacijsko sredstvo – ona privlači pažnju, daje informaciju, univerzalnija je i razumljivija od riječi, njoj se vjeruje. Pod fotonovinarstvom se podrazumijevaju različiti oblici izražavanja – fotovijest, foto-interview, fotokomentar, dokumentarna fotografija, fotosekvencna, fotopriča, fotoesej i fotoreportaža. Iako su sve novinske fotografije dokumentarne, može se govoriti o dokumentarnoj fotografiji u užem smislu. To su fotografije koje pokazuju događaje, arhitekturu, pojedince, grupe, prirodne događaje i sl. kao činjenice zanimljive za povijesnu dokumentaciju. [3]

*Slika 2.2 Primjer novinske fotografije „Nada u novi život“ –
Warren Richardson*

3. Sportska fotografija

Sportska fotografija zahtijeva od fotografa dobro poznavanje pravila sporta i pokreta ljudskog tijela koji su specifični kod pojedinih sportova. Za kvalitetnu sportsku fotografiju od presudne važnosti je predviđanje pokreta sudionika u sportu koji su najčešće iznenadni i dinamični i zbog toga je važno da fotograf ima sposobnost predviđanja, koncentraciju i brzinu reakcije. Dodatno, uvjeti snimanja su vrlo često nepovoljni (npr. snimanje po lošem vremenu), upotreba dodatne opreme ograničena (npr. ponekad se ne smije koristiti bljeskalica), a od fotografija se traži mogućnost grafičke reprodukcije. [3]

Slika 2.3. Primjer sportske fotografije

4. Ulična fotografija

U fotografijama ulice najviše se cijeni spontanost trenutka, uvjerljivost i stvarnost koju prenaša autor svojom fotografijom. Osim toga, cijeni se i atmosfera ulice, psihologija koja je zabilježena u izrazu ljudskog lica, sociološka i socijalna komponenta, kao i autentičnost nekog trenutka na

ulici. Jedan od zahtjeva ulične fotografije je bilježenje života onakvim kakva ona jest u realnosti, bez namještanja. [2]

Slika 2.4. Primjer ulične fotografije

5. Modna fotografija

Modna fotografija predstavlja vrlo privlačno i raznoliko područje primijenjene kreativne fotografije. Posebnu ulogu u modnoj fotografiji u kojoj se predstavlja neki odjevni predmet ili stil oblačenje ima izbor modela. Mogući modeli su klasični modeli, specijalizirani modeli, poznate ličnosti ili osobe iz svakodnevnog života. Fotografiranje se može odvijati na prirodnom svjetlu ili u studiju. Također, takva vrsta fotografije obuhvaća i snimanje modnih revija, a specifično područje modne fotografije je fotografija koja mora prikazati neku tkaninu, odnosno njenu strukturu ili boju. [3]

Slika 2.5. Primjer modne fotografije

6. Obiteljska fotografija

Najveći broj fotografija na svijetu su obiteljske fotografije, s rođendana, vjenčanja, krštenja, putovanja, obiteljskih okupljanja i slično. Snimanje vjenčanja jedna je od odgovornijih vrsta jer u sebi sadrži snimanje pojedinačnih i grupnih portreta, krajolika u kojemu se vjenčanje održava, arhitekturu crkve ili vijećnice, interijer i eksterijer, snimanje detalja, reportaža cjelokupnog vjenčanja – odnosno snimanje različitih dinamičnih događaja, a to se podrazumijeva ples, emotivni trenuci, običaji i slično. [2]

2.6. *Primjer fotografije vjenčanja*

7. Fotografije prirode

Pod fotografije prirode najčešće pripadaju pejzaži, životinje i biljke. Kod snimanja domaćih i kućnih životinja potrebno je biti strpljiv jer ih je potrebno snimiti „u pravi čas“. Kako bi se životinja snimila u što većem obliku treba ju snimiti iz blizine. Mogu se fotografirati i egzotične životinje u zoološkom vrtu; tada se fotografije mogu napraviti sa teleobjektivima jer se tako životinje mogu zahvatiti veće bez približavanja. Divljač u prirodi fotografira se strpljenjem i čekanjem na skrivenom mjestu. Za takve fotografije koristi se teleobjektiv.

Cvijeće je pogodno za izražavanje putem likovnog teksta, osobito za izražavanje linija, plohe, teksture, odnosa svjetla i sjene, te boje, a od kompozicijskih načela za izražavanje ritma, kontrasta, harmonije, dominacije, proporcije i jedinstva.[2] Pejzaž je prikaz krajolika, a prema krajoliku

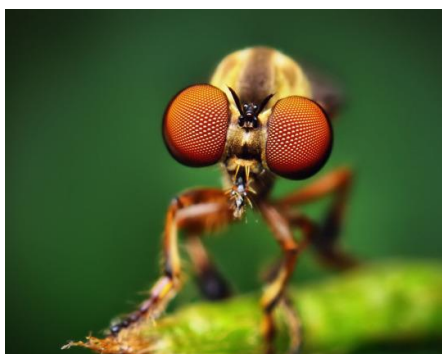

Slika 2.7. *Primjer fotografije životinja*

može biti šumski, riječni, pejzaž mora, planinski. Također, pejzaž može biti i urbani ukoliko prikazuje gradske ulice, trgove, panorame, a takva vrsta se naziva veduta ili može biti i ruralni ako se prikazuju sela. [2]

8. Makrofotografija

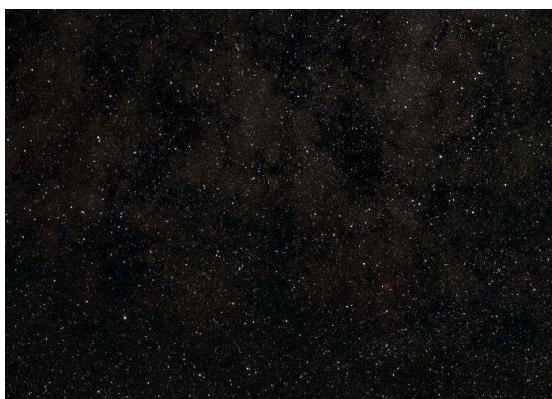
Pod makrofotografiju zapravo mislimo na veliku i raznu skupinu motiva od kojih je najzastupljenija makrofotografija životinja, biljaka i sitnih predmeta. Osim u umjetničke i amaterske svrhe, makrofotografija je vrlo čest pratitelj popularno-znanstvenih časopisa, ali i znanstvenih radova. [2]

Slika 2.8 Primjer makrofotografije

9. Astronomska fotografija

Ovakva vrsta fotografije stavlja naglasak na snimanje scena iz svemira. Motivi mogu biti zvjezdano i noćno nebo ili fotografija planeta. Za ovakvu vrstu žanra potrebno je veliko tehničko znanje o fotografiji i fotoaparatu. [2]

Slika 2.9. Primjer astronomske fotografije

10. Noćna fotografija

Noćni snimci podrazumijevaju snimanje u slabijim svjetlosnim uvjetima, u kasnim večernjim satima ili tijekom noći. Izvori svjetla za noćna snimanja mogu biti: mjesečina, svjetlost zvijezda, munje, vatra, umjetna rasvjeta (ulična rasvjeta, svjetla automobila, reflektori, svjetla koje emitiraju svjetiljke u nastambama ili zgradama) ili fotografska rasvjeta (bljeskalice, kontinuirana rasvjeta).

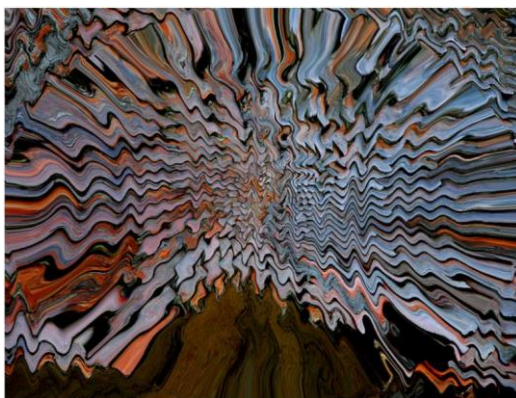
[2]

Slika 2.10. Primjer noćne fotografije

11. Apstraktna fotografija

Takva vrsta fotografije prikazuje nešto što je na prvi pogled nejasno, a to mogu biti zanimljivi oblici ili ritam nečega te se u konačnici ne oslanjaju toliko na fotografski motiv nego na likovni tekst. [2]

Slika 2.11. Primjer apstraktne fotografije

12. Mrtva priroda

Mrtva priroda je područje koje je fotografija preuzela od slikarstva. Motiv prikazivanja jesu: voće, povrće, gljive, ribe, školjke, perad i divljač, dakle biljke i životinje koje su prestale živjeti i rasti, a služe za jelo. Takve slike često se stavljaju u blagovaonice sa svrhom da u gledaocima probude

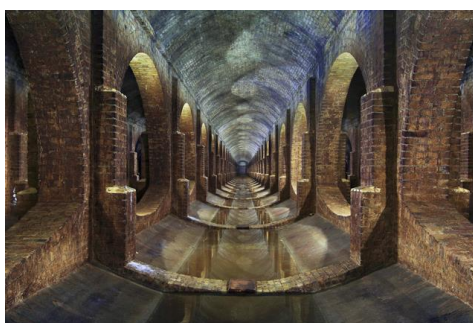
volju za jelom. Na njima se često nalazi vino, cvijeće, posuđe, stolnjaci ili novine, ali samo kao dopuna za pojačanje slikovitosti. [1]

Slika 2.12 Primjer fotografije mrtve prirode

13. Fotografija arhitekture

Arhitektura se može promatrati kao ambijent, urbana sredina, pejzaž ili kao dio njezinog okruženja. Za takvu vrstu fotografije mogu se koristiti svi planovi; od totala do detalja te ja ona pogodna za uočavanje raznih kompozicijskih i likovnih načela koja su skrivena u zgradama. [1]

Slika 2.13. Primjer fotografije arhitekture

14. Kazališna i koncertna fotografija

Takvom vrstom fotografije prenaša se dio atmosfere s tih događaja, a kako bi se što bolje prenijela atmosfera važno je da se ne koristi bljeskalica. Takva vrsta fotografije je vrlo zahtjevna i koristi se različita oprema i cijeli spektar objektivna. Vrlo je važno da se zabilježe izvođači, publika, njihova interakcija te sama scena. [1]

Slika 2.14. Primjer koncertne fotografije

15. Akt

Akt je motiv u fotografiji, dakle jedan od mogućih sadržaja fotografije koji se putem autorskog potpisa realizira kroz neku formu – naglašavanjem linija tijela, teksture kože, igrom svjetla i sjene, zanimljivim osvjetljenjem, naglašenim ritmom nekog likovnog elementa koji je prisutan na ljudskom tijelu i slično.[2]

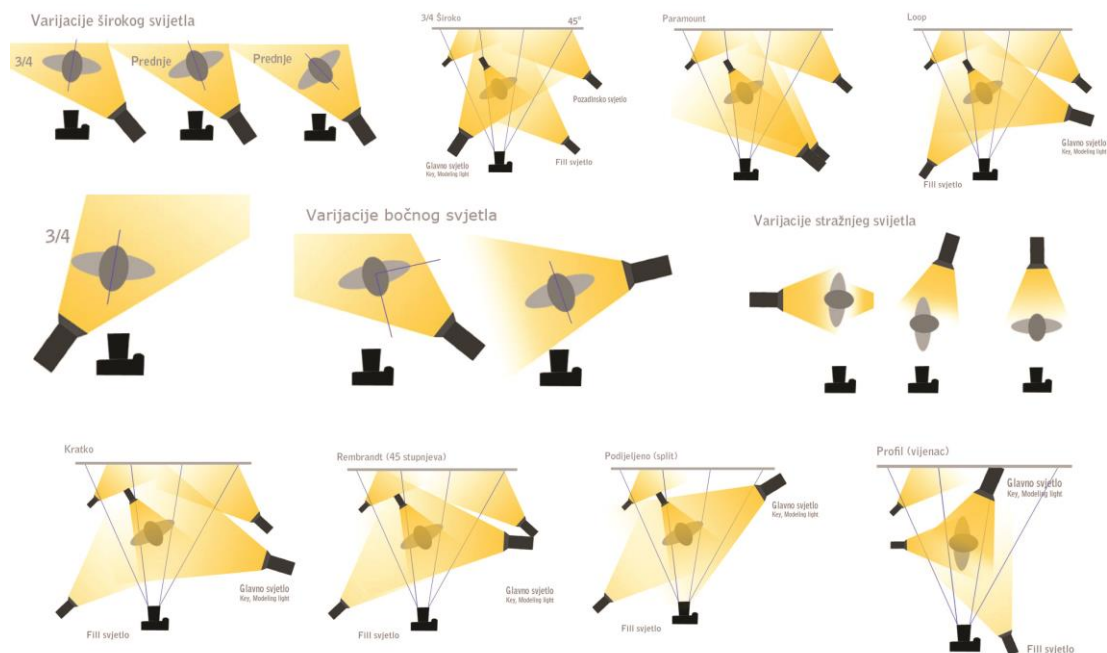

Slika 1.15. Primjer fotografije akta

3. Studijska fotografija

U fotografskom studiju koristi se umjetna rasvjeta te je u njemu najlakše kontrolirati osvjetljenje. Umjetno svjetlo može se mijenjati ovisno o volji fotografa i uvjeta te se primjenjuje u gotovo svim područjima fotografije, a rezultati mogu biti izvanredni ukoliko se usmjerava na način koji je najpovoljniji za motiv koji se snima i ako je točna procjena gradacije jačine svjetla koja će se pojaviti u snimci. Dobro postavljenom rasvjetom može se prikazati određena atmosfera. Svjetlo je najvažniji element u fotografiji i pravilno postavljanje, usklađenost jačina različitih izvora svjetla i ponekad maštovitost u kombinacijama od ključne su važnosti za kvalitetu i ljepotu fotografija. Direktna bljeskalice i usmjereni reflektori daju najtvrdje svjetlo, dok će ono biti nešto mekše ukoliko se na njih priključi nastavak koji služi za raspršivanje svjetlosti. Reflektirajući kišobrani daju svjetlost mekših karakteristika no ta svjetlost je još uvijek usmjerena uslijed samog oblika kišobrana koji svjetlost fokusira prema centru. Beauty dish je reflektor s posebnim nastavkom u obliku prstena približno veličine ljudske glave koji ima svrhu ravnomjerno raspodijeliti svjetlost bez da središte postane žarište zraka svjetlosti, a još mekšu svjetlost od te daje "softbox" koji je nastavak za reflektor i svojom površinom je najveći. Uslijed takve velike površine, prijelazi u sjenu postaju vrlo blagi te je ovo jedan od najčešćih alata korištenih prilikom izrade portretne fotografije. Također, upotrebljavaju se i reflektirajuće površine koje imaju efekt karakterističan dimenziji pomagala koje se koristi te mogu imati ulogu primarnog ili sekundarnog izvora svjetlosti. Vrsta svjetla utječe na boje koje će se dobiti fotografijom pa su tako nastale neke osnovne vrste osvjetljenja poznate u fotografskom svijetu. Postoji: daylight, cloudy (oblačno), shade (sjena), tungsten (žarulja), fluorescent (neonska žarulja), flash (bljeskalica). Balans bijele boje mora se zbog toga prilagođavati osvjetljenju kako bi boje fotografije bile vjerne. Svjetlost prema toplini kreće se od plavih tonova (hladno svjetlo) do žutih tonova (toplo svjetlo), iako je u stupnjevima Kelvina najtoplije svjetlo plave boje, a najhladnije žute boje. Smjer svjetla je vrlo važan za fotografiju. Kut pod kojim svjetlo upada u prizor koji se snima fotoaparatom stvarat će sjene koje su gotovo isto toliko važne za fotografiju koliko i osvjetljeni dijelovi. Kod snimanja portreta izbjegava se izravno (prednje) svjetlo jer tim svjetlom nestaju sve sjene s lica – koristi se tročetvrtinsko svjetlo pod kutom od 45° koje lijepo naglašava sjene na licu. Raspršenost svjetla još je jedno značajno svojstvo svjetla koje koriste fotografi. Svjetlo se širi pravocrtno i ako ga emitira Sunce, reflektor ili bljeskalica ono je jako usmjereno i stvara tvrde i oštre sjene. Takvo svjetlo je rijetko iskoristivo u fotografiji, osim ako se ostrim sjenama želi postići jak kontrast. Tvrdo, usmjereno svjetlo najčešće se omekšava na razne načine kako bi se dobile mekše sjene. Dvije su osnovne varijante rasvjete – široko i kratko. Obje mogu biti u nekoliko podvarijanti – direktno ili prednje, stražnje, bočno i 3/4. Neke od osnovnih postavka koje se mogu kombinirati

su široko (broad) – puno osvjetljenje lica koje je okrenuto prema fotoaparatu, široko osvjetljenje koje predstavljaju univerzalno postavljenu glavnu rasvjeta gdje je fotoaparat blizu glavnog svjetla. Tako su minimalizirane sjene i lice je dobro osvjetljeno. Paramount ili leptir (butterfly), glamur rasvjeta čija je postava rasvjete dobra za glamurozne snimke sa naglašenom nježnom ženskom kožom. Ime je dobila po filmskom Paramount studiju. Glavno svjetlo se postavlja malo iznad razine očiju, a fill se postavlja ispod njega. Može se još dodati i reflektor. Tako se formira sjena ispod nosa koja je simetrična i doseže do pola puta između nosa i usnica. Danas se dosta koristi beauty dish za ovu namjenu jer daje mekano svjetlo. Kod petlje (loop) glavno svjetlo je malo niže i bliže pozadini, a fill je na suprotnoj strani u razini fotoaparata i malo iznad glave modela. Na taj način se dobiva nježna kružna sjena na obrazu koji je okrenut fill svjetlu. Ovako postavljeno svjetlo pomaže da se lice raširi i dobro je kod rumenih obraza. Sjena koja ide ispod nosa ne smije se dodirivati sa sjenom na obrazu. Kod ovakve postavke svjetla snimka će ispasti najsjajnije i najnježnije, a istovremeno će se dobiti trodimenzionalnost tijela i lica te je jako efektno za ženske modele. Kratko ili blisko osvjetljenje je potpuno osvjetljenje dijela lica koje je okrenuto od fotoaparata. Kratko osvjetljenje je dobro za dobivanje dramatičnije sjene i vizualno sužava lice te je dobro za široka lica. 3/4 kratko osvjetljenje je univerzalna postavka rasvjete. Glavno svjetlo je s druge strane i osvjetljava dio lica koji je okrenut od fotoaparata te se na taj način vizualno izdužuje lice. Takva postava je dobra za sve tipove lica, a snimka će dobro ispasti čak i ako model okrene lice na drugu stranu. Rembrandt (pod 45 stupnjeva) osvjetljenje je dramatično osvjetljenje. Izvor glavnog svjetla je postavljen negdje na razini obraza. Podijeljeno (split) označuje samo jedan dio lica koji je osvjetljen. Glavno svjetlo je u razini nosa, a fill je slabiji i može biti povišen i pomaknut prema fotoaparatu. Takva vrsta postave je efektna za izduljivanje lica i prikrivanje nedostataka. Profilno osvjetljenje je glavno svjetlo koje je iza modela i osoba gleda prema reflektoru ili fill osvjetljenju. Takva se postava glavnog svjetla koristi za konture, a fill svjetlo se može koristiti za naglasak kose te mora biti iznad modela. [26]

Slika 3.1. Postavke svjetla za snimanje portreta u studiju

Za namještanje rasvjete prema modelu ili predmetu potrebna je vještina te dobro zapažanje igre svjetla i sjene. Rasvjeta se mora podesiti tako da pristaje osobi koja se fotografira, a mijenjanjem udaljenosti reflektora od modela postiže se gradacija svjetla što znači ako se reflektor približi modelu svjetlo postaje tvrđe, a što se reflektor više odmiče od modela, svjetlo postaje mekše i slabije. Smjer svjetla kojim se osvjetljava model ili predmet važan je zbog isticanja oblika i stvaranja poželjnog efekta. Ako se s reflektorima kruži oko modela na sve strane, moguće je pronaći rasvjetu koja najbolje odgovara modelu no pri tome se pažnja usmjerava također na sjene. Svjetlo sprijeda daje plosnatu rasvjetu, sa strane djeluje prirodno i logično, svjetlo odozgo daje portretima duboke sjene u očima, a može se primijetiti po sjeni koja se pojavljuje ispod nosa. Općenito je potrebno paziti na svjetlo u očima i na sjenu ispod ili pokraj nosa koja ne smije prijeći preko gornje usne. Svjetlo odozdo prema gore se rijetko susreće jer takva rasvjeta djeluje neprirodno te mijenja karakter modela. [1]

Vrste rasvjete prema djelovanju ili efektu koji stvaraju na modelu ili predmetu koji se snima dijeli se u ove grupe:

1. Glavno svjetlo smije biti samo jedno. Ono se postavlja prvo, pri čemu se pazi na smjer sjene, a sva druga svjetla se postavljaju kasnije.
2. Difuzno, mekano ili raspršeno svjetlo kod portreta može biti i glavno, a postiže se stavljanjem napetog platna pred reflektor.
3. Usmjereno svjetlo daje projektor s lećama i projekcionom žaruljom te se on upotrebljava samo kao efektno svjetlo.

4. Plastično svjetlo je ono koje modulira lice, predmete te na slici stvara dojam plastičnosti.
5. Efektnim ili akcentnim svjetlom se osvjetljava kosa na glavi osobe ili se stvaraju vršna svjetla.
6. Dinamično svjetlo daje kose sjene jer dolazi odozgo sa strane. To je najbolje i najprirodnije svjetlo.
7. Plosnato svjetlo koje osvjetljava model sprijeda i ne pravi sjene, a primjenjuje se u iznimnim slučajevima. [1]

Pozadina treba biti jednostavna, jednoličnog tona kako ne bi odvrćala pažnju od snimljene osobe. Ton pozadine također može promijeniti karakter osobe stoga je važno da se pažnja posveti i tome. Bijela pozadina pristaje djeci i mlađim osobama, siva pozadina djeluje neutralno i pristaje osobama srednjoj dobi, a crna pozadina je predviđena starijoj populaciji. Svjetlu pozadinu ako ju ne osvjetlimo izgledati će sivo. Ona se osvjetli tako da se iza modela namjesti reflektor koji se usmjerava na pozadinu tako da se njoj ocrta polukrug svjetla. Potrebno je izbjegavati da se sjena modela vidi na pozadini.[1]

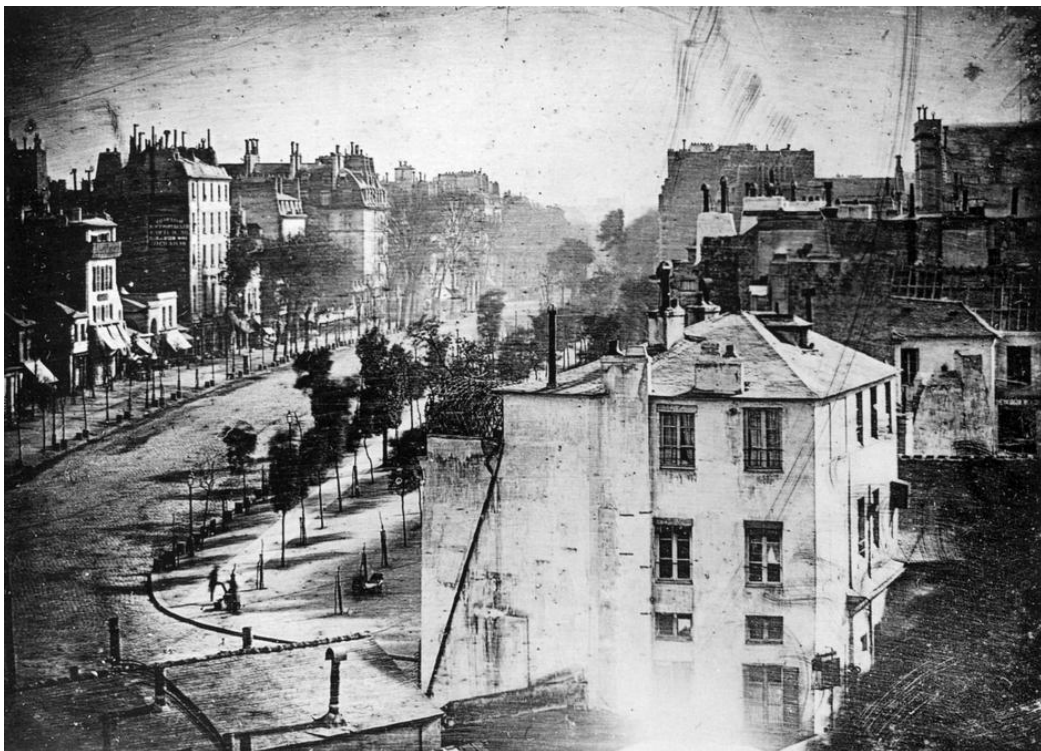

Slika 3.2. Korištena rasvjeta i pozadina za diplomski rad

4. Portret

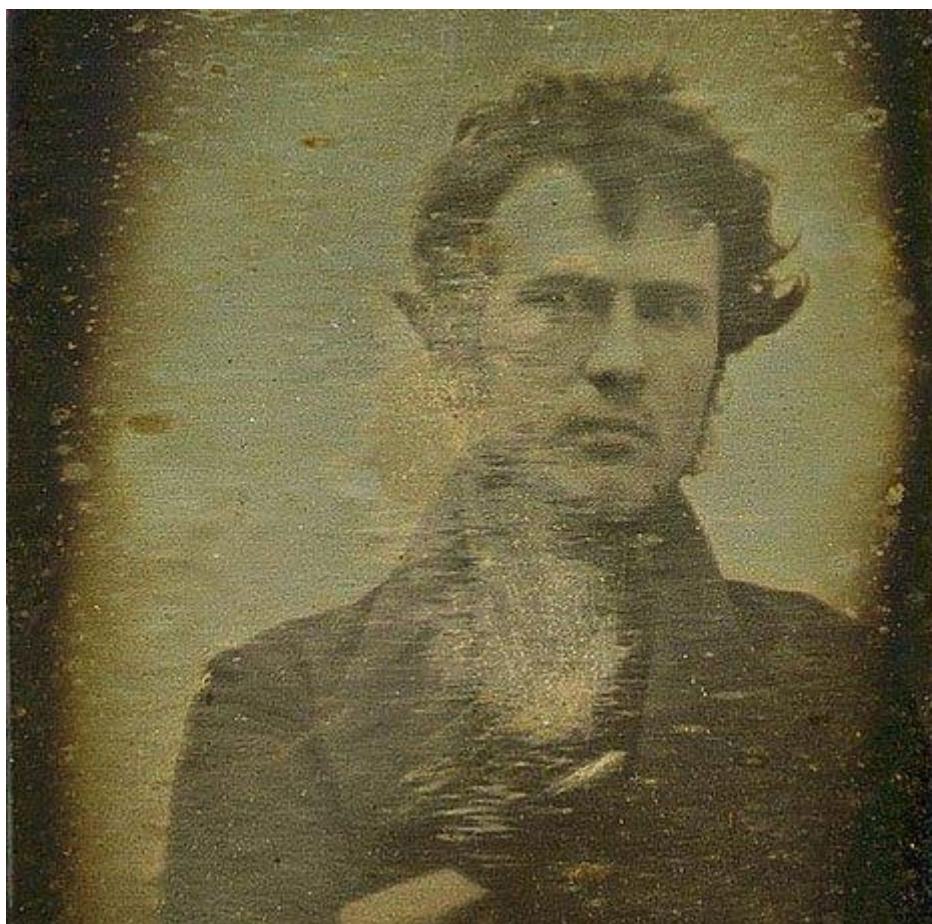
Portret je područje fotografije koje se smatra najznačajnijim od njezina pronalaska. Već na početku amaterskog fotografiranja prva tema je snimanje svojih najbližih a kasnije se interes i dalje većinom usmjerava prema čovjeku. Čovjek želi imati sliku kao dokument ili uspomenu na vrijeme koje je prošlo i promjene koje je vrijeme donijelo.

Prva fotografija na kojoj se nalazi ljudska osoba smatra se fotografija Boulevard du Templea u Parizu, francuskog fotografa Louis Daguerra koji je ujedno i izumitelj dagerotipije. „Boulevard Du Temple” djelo je iz kasne 1838. godine, a predstavlja prvu fotografiju čovjeka. Na fotografiji je zapravo prikazana gradska vreva jedne ulice, a zbog ekspozicije, koja je trajala preko 10 minuta, ništa što se previše kretalo nije je ostalo zabilježeno. Jedina je iznimka čovjek u donjem lijevom uglu, kome je čistač cipela čistio cipele, a pošto je stajao na mjestu dovoljno dugo, ostao je zabilježen na snimci.[4]

Slika 4.1. Prva fotografija čovjeka

Prvim fotografskim portretom, koji je ujedno i autoportret, smatra se fotografija Roberta Corneliusa iz 1839. koja je nastala godinu dana nakon prve fotografije na kojoj se vidi ljudska osoba. Jednog sunčanog dana u listopadu 1839. godine, Robert Cornellius postavio je kameru u stražnjem prostoru očeve prodavaonice petroleja za lampe. Nakon što je skinuo poklopac objektiva, brzo je utrčao u kadar u kojem je pozirao više od jedne minute negoli je prekinuo ekspoziciju. [5]

Slika 4.2. Prvi portret/autoportret

Osoba se može fotografirati cijela s okolinom, zatim cijela u formatu slike, snimka do koljena, do pojasa, snimka do prsa ili samo glava. Točnije, snimanje se može održati od širokog do uskog zahvata. Jedan od najvažnijih zahvata portreta je prikazati cijelu osobu, a to znači prikazati njezin izgled, raspoloženje, emociju ili iskustvo. Postoje dva uvjeta koje treba ispunjavati portret, a to su karakter i sličnost. Ako osobu prikažemo samo tako kako ona izgleda, djelovanje fotografije neće biti potpuno i u takvom slučaju ona je nedorečena jer osim izgleda želi se osjetiti i to kakve je osoba naravi. Sličnost može biti: prosječna, svagdašnja, tipična, zrcalna itd. Da li će čovjek na fotografiji biti sebi sličan ovisi: o tehnici snimanja, o objektivu, udaljenosti, rasvjeti, izražaju lica, držanju pred kamerom, kontrastu slike, retušu itd. Karakter čovjeka osjetit će se iz dobre portretne

fotografije. Na njoj će se, na primjer, vidjeti je li osoba po naravi vedra ili ozbiljna, energična ili pasivna. Čovjeka prepoznavamo po licu, na kojem se izražaji mijenjaju svakoga časa. [1]

Fotografska dužnost je dobro uočiti i snimiti izražaj koji nekoj osobi po njezinom karakteru pristaje jer volja modela često formira mišiće na licu. Izvanredni izražaji na licu čovjeka kao što su uzbuđenje, tuga, ushit ili slično koji se spaja sa mimikom i gestom predstavljaju motive. Pri tome model služi jer nam za sliku daje onaj izraz koji želimo prikazati i koji ga predstavlja.

Prema načinu kadriranja portreti se mogu podijeliti na klasični i ambijentalni portret, prema suradnji s modelom na neformalne i formalne portrete, a prema spolu na ženski i muški, a položaj glave dijeli se na profil, poluprofil, anfas. Postoje sve moguće kombinacije navedenih portreta, ali niti jedna ne postoji kao slučaj za sebe. Kod ambijentalnog portreta se opisuje osoba unutar određenog prostora koji je najčešće radni ili životni prostor. Sve što je uključeno u fotografiju, trebalo bi biti povezano s osobom. Kod neformalnih portreta vidljivo je da modeli ne surađuju sa fotografom, a takve fotografije se najčešće mogu vidjeti u medijima kada je riječ o tzv. paparazzo fotografiranju. Da bi se dobio izražaj u kombinaciji sa momentalnim položajem potrebno je uhvatiti trenutak, a fotograf razvijenom brzom odlukom dobiva zanimljivu i uvjerljivu fotografiju. Kod formalnih portreta prepoznaje se suradnja između fotografa i modela no glavna problematika je psihološki utjecaj aparata na model koji se fotografira jer modeli koji nemaju iskustvo ili naviku fotografiranja postanu jako nervozni, a samim time i neprirodni. Kada se modeli naviknu na ulogu modela u fotografskom okruženju i kada se opuste moguće je postići emocije koje na kraju pričaju priču putem fotografije. Zbog jakog svjetla reflektora, neobičnog ambijenta modeli imaju čudan osjećaj da će biti ovjekovječeni te se iz tog razloga javlja nervoza. Taj osjećaj ih dovodi do glume i poziranja koje obično bude loše, a to se najbolje može vidjeti na stegnutim mišićima na licu. Nepoznata situacija i okruženje dovodi do maske koju ako se snimi dovodi do narušavanja sličnosti modela, a karakter neće vjerno biti prikazan što je ključ portreta. Glavni zadatak fotografa je da prikladnom komunikacijom skine tu masku straha i neiskreno poziranje te da odvрати njegove misli od snimanja. Na taj način lice poprima normalan prirodni izgled, a mišići na licu se opuste. Kada se to postigne potrebno je čekati pravi izražaj koji se pritiskom na okidač zahvaća u snimku. Također, portreti u sobi ili na radnom mjestu djeluju ugodnije modelu jer se osjeća kao na svojem terenu pa mu izražaj lica ne odaje toliko strah. Sastavni dio karaktera čovjeka je i odjeća jer prema njoj se mogu uvidjeti situacije kao jednostavnost, solidnost, napadnost, urednost i slično. [3]

Fotografiranje para je otežano snimiti uz umjetno svjetlo jer je između njih potrebno pronaći i postići međusobni odnos. Za postizanje dobrog portreta, u tom slučaju je potrebno da osobe budu što bliže jedna drugoj u istoj ravnini, a glave da budu jednako velike i oštre no kako bi se izbjegla simetrija, ne moraju biti u istoj visini. Važno je da fotograf pazi da sjena jedna osobe ne pada na

drugu, a smjer pogleda da bude u istom smjeru jer fotografija može izgledati loše ako je pravac gledanja različit.

Fotografije opisuju stvarnosti koje već postoje, iako ih samo objektiv može otkriti. A opisuju i individualni temperament koji se otkriva kroz uokvirene stvarnosti pomoću objektiva. Za Moholy-Nagya iznimnost fotografije leži u njenoj sposobnosti da uzvratiti „objektivan portret: osobu se fotografira tako da fotografski rezultat ne bude opterećen subjektivnim namjerama“. [6]. On smatra fotografiju izrazito poučnom jer ona unapređuje opažajne moći te izaziva psihološku preobrazbu vida a uloga fotografa je biti idealni promatrač. Poznata uzrečica je: „Dobar portret ne ovisi samo o čovjeku pred kamerom nego i o čovjeku koji stoji iza kamere“.

Slika 4.3. Fernand Leger, studijski portret - Laszlo Moholy – Nagy, 1944.

4.1. Kompozicija portretne fotografije

Glavni zadatak kompozicije je stvaranje reda na fotografija, odnosno usklađivanjem elemenata stvara se jedinstvena cjelina. Uspješna fotografija je ona koja zadržava pogled promatrača te mu prenosi viziju fotografa. Komponiranje počinje pri snimanju određenog tehničkog zahvata, izborom motiva i njegovim smještajem u format slike u kojem se na originalan, jednostavan i svakom čovjeku na razumljiv način prikazuje ono što se smatra važnim i zanimljivim. Fotografija se sastoji od raznih elemenata od kojih se neke vide, a neke osjećaju. Kako bi se poboljšalo cjelokupno djelovanje fotografije primjenjuje se forma, slikovitost i sadržajnost.

Sve što kompozicija obuhvaća može se svrstati u ovih pet točaka:

1. Dobar smještaj motiva u sliku, što će se postići većom pažnjom pri izboru motiva i snimanju.
2. Već pri snimanju izostaviti sve što je sporedno i nevažno da bi motiv došao što bolje do izražaja.
3. Radi jasnoće u slici učiniti red među raznim elementima koji su značajni za sadržaj slike.
4. Ono što je u motivu važno i ono što je u njemu najvažnije mora se u plohi slike posebno istaknuti.
5. Slikom pokazati kako autor gleda na svijet oko sebe. [3]

Kod kompozicije je glavna problematika smještaj objekta na plohu i njegov odnos s okolinom. Rješenje za taj problem je biranje željenog objektiva te određivanje udaljenosti objektiva od osobe te same osobe u odnosu na okolinu (plan) i odabir određenog rakursa. Fotografiju općenito možemo komponirati horizontalno (vodoravno), vertikalno (okomito) i dijagonalno, a postoje još i kvadratna, trokutna i kružna kompozicija.

5. Umjetnička fotografija

Fotografija je sredinom 19. stoljeća velika novost, a ubrzo nakon otkrića postala je umjetnički medij i sredstvo pohrane vizualne memorije. Započela je revoluciju u umjetnosti kao novi medij i kao konkurencija tradicionalnim medijima. Jedan od pionira umjetničke fotografije je Felix Nadar.

Umjetničku karijeru započinje crtanjem karikatura, koje objavljuje u pariškim časopisima i novinama, komentirajući te izrugujući poznate ličnosti i aktualne događaje. Svoj šaljivi karakter cijeli život projicira u karikature, međutim u fotografiji njegove su intencije sasvim suprotne. Njegov je studio bio intiman i mračan, što i dolikuje jednom fotografskom studiju 19. stoljeća. Fotografije koje je tamo snimao jednako su intimne, portreti koje izrađuje nemaju karikaturalnu pompoznost, uveseljavanje i dramaturgiju, već samo intimnu sličnost. Pronicljivost prodiranja u emocije, koju je posjedovao, izražava u fotografskim portretima. Njegovi portreti sastoje se od njegovih suvremenika. Činjenica da su njegovi modeli bili zapravo njegovi poznanici ukazuje na težinu njegove percepcije portretne fotografije. On je dopirao u samu karakternu srž, a modeli su fotografirani u intimnoj i opuštenoj atmosferi s punim povjerenjem u fotografa.[9]

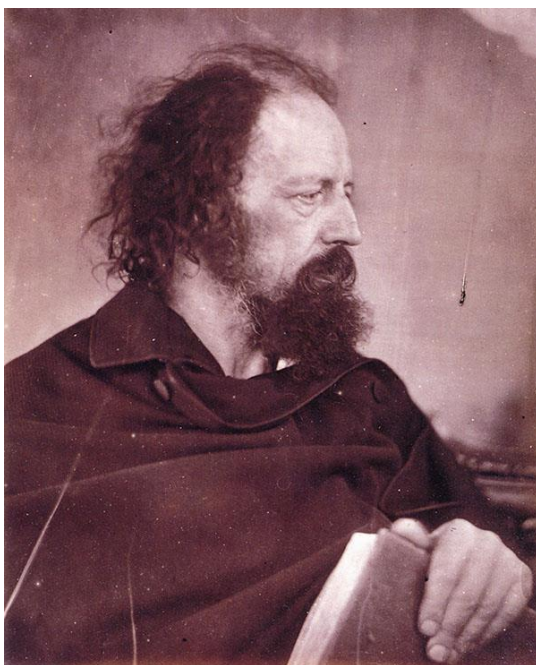

Slika 5.1 Felix Nadar – Portret Sarah Bernhardt

Pionirima portretne fotografije smatraju se i francuz Etienne Carjat te engleska fotografkinja Julia Margaret Cameron. Julia Margaret Cameron je dugo vremena bila nepravедno zanemarena, pa čak i zaboravljena no danas su njezina djela cijenjenja i slavna. Njezina najpoznatija djela su portreti slavnih ličnosti i nebrojene fotografije njene djece, prijatelja i rodbine. U karijeri koja je trajala jedanaest godina zanemaruje i krši sva pisana i nepisana pravila fotografije te na taj način otvara puteve svima koji su fotografiju vidjeli i doživljavali kao umjetnost. Iako danas nitko ne dovodi u pitanje umjetničku dimenziju fotografije, u njezino vrijeme je fotografija bila relativno

novi medij kod kojeg je naglasak bio na dokumentarističkom aspektu gdje se tražilo tehničko savršenstvo. Julia je pokušavala nešto sasvim drugo – stvoriti atmosferu, emotivno obojiti fotografiju i uhvatiti karakter portretirane osobe. Reakcije na takav pristup u to vrijeme nisu bile pozitivne i drugi fotografi su kritizirali njezine fotografije u smislu da su razmazane, nedefinirane i u nekim slučajevima nečitljive.

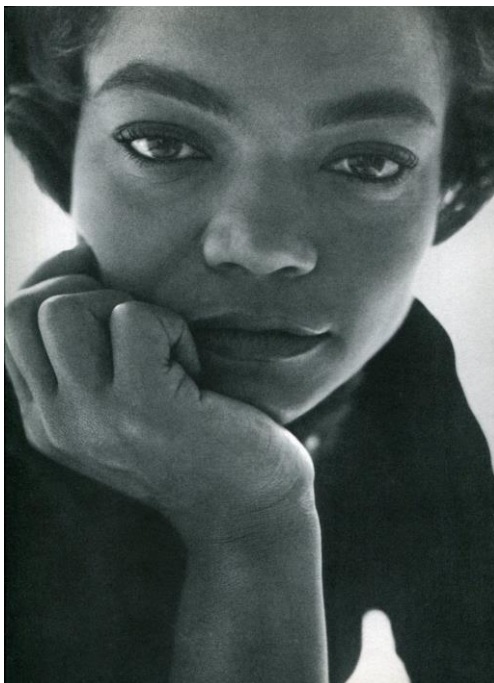
Julia nikada nije propuštala priliku da fotografira. Družila se s mnogim pripadnicima ondašnje umjetničke scene i svi su joj rado pozirali. Među njima bili su Charles Darwin, Alfred Lord Tennyson, Robert Browning, Anthony Trollope te preraphaeliti John Everett Millais, Edward Burne-Jones, William Holman Hunt i George Frederick Watts. “Kad bi mi se pred kamerom našli takvi ljudi, cijelom sam dušom nastojala ispuniti svoju dužnost prema njima da vjerno prenesem njihovu unutarnju veličinu, kao i vanjske karakteristike. Tako shvaćena, fotografija je gotovo utjelovljenje molitve”, napisala je u pismu prijatelju. Tijekom cijele svoje karijere odlučno se i beskompromisno borila za prihvaćanje fotografije kao vrste umjetnosti, ravnopravne slikarstvu i skulpturi. Možda je njezin najveći doprinos razvoju fotografije upravo činjenica da je danas samo po sebi razumljivo da se fotografije izlažu po muzejima i galerijama i da fotografija nije obično dokumentiranje stvarnosti, već legitimna, općeprihvaćena umjetnička forma. U jednom od svojih posljednjih pisama, 1875. godine, napisala je: “To je sveta milost koja se uprisutnila na mojim fotografijama, koja pruža zadovoljstvo milijunima i zaista mnoge usrećuje.” [7]

Slika 5.2. Julia Margaret Cameron – Portret Alfred Lord Tennyson

Početak 20. stoljeća na mnogo je načina bio prekretnica koju su označili novi pogledi i oštri rezovi s prošlošću. Samo po sebi je bilo jasno kako je fotografija daleko bolje opremljena za precizan prikaz stvarnosti i bilježenje raspoloženja i trenutaka, te je njen djelokrug rada postupno postao sasvim različit od slikarstva.

Bern Stern je samouki fotograf te se njegov stil može svesti na riječi glamura, romantike i nježnosti. Njegovo izvanredno umijeće stvaranja portretnih fotografija posebno je izraženo u fotografiji Louis Armstrong koju je snimio 1959. godine. Karakteristike poput izoštrenosti pojedinosti i stupnjevanje crno-bijelih tonova bili su dobri u tolikoj mjeri da ju je kupac smatrao „predobrom“. Njegove najslavnije fotografije smatraju se snimke Marilyn Monroe koju je snimio šest tjedana prije nego je umrla. Njegove fotografije predstavljaju jedinstvenu prisnost i razumijevanje za vrijeme snimanja između modela i fotografa. [8]

Slika 5.3. Bern Stern, Eartha Kitt

Arnold Newman je s dvadeset godina počeo raditi u ateljeu za portrete u Philadelphiji. Između 1938. – 1942. usredotočio se na socijalno-dokumentarnu fotografiju koju je snimao u crnačkim četvrtima, a ranih četrdesetih se okrenuo portretima te je postao najtraženiji fotograf umjetnika, književnika, glazbenika i ostalih poznatih osoba. U tom području je razvio svoj stil pod nazivom portreti okoline. Njegov osobit stil podrazumijevao je da u portrete uključuje karakteristične predmete osobe koju portretira i da osobe snima u okruženju koje je tipično za tu osobu. Na taj način povezuje predmet snimanja sa svojim radom i svijetom ideja.

Za svoj rad je rekao: „Ne zanima me toliko dokumentirati; više bih volio iskoristiti sredstva svoga medija koja su u neprestanom širenju kako bih izrazio svoje utiske o pojedincu.“ [8]

Slika 5.4. Arnold Newman Igor Stravinsky

5.1. Konceptualna umjetnost

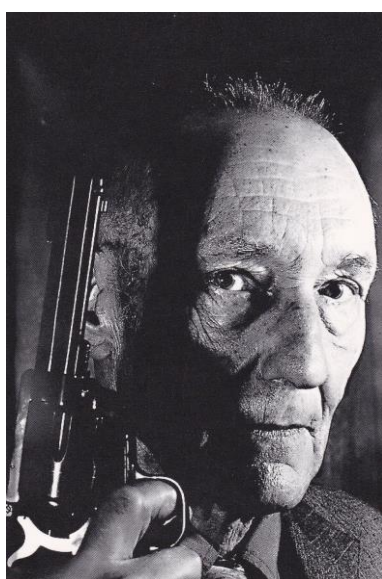
Konceptualna umjetnost je smjer u suvremenoj likovnoj umjetnosti koji se razvio početkom 1960-ih. Konceptualni autori težili su ispitivanju naravi umjetničkoga rada; polazeći od shvaćanja da se rezultati postižu osobnim, jednostavnim stajalištem koje teži demistifikaciji umjetnosti, pomiču zanimanje s materijaliziranoga umjetničkog predmeta na zamisli i sadržaje koji djelu prethode ili su njegov sastavni dio. Rabe netradicionalne umjetničke materijale, dokidaju granice između teorije i umjetničke prakse, a posebno su zaslužni za promicanje fotografije, filma, videa ili ljudskoga tijela kao ravnopravnih umjetničkih medija. [9]

Bruce Nauman je jedan od najznačajnijih predstavnika konceptualne umjetnosti u SAD-u. On je koristio fotografiju i film kao izražajno sredstvo pri dokumentaciji snimanja svoje „umjetnosti tijela“. Za njega je fotografija zanimljiva alternativa koja ima brzinu, tehnološku jednostavnost i neopterećenost predrasudama umjetničkog svijeta. Godine 1938. je snimio svoju prvu seriju holograma koje je projicirao na staklo te ju je nazvao Grimase. U seriji hologramskih studija rastegnuo je svoje lice do pretjeranih i apsurdnih oblika jer naglašava da se samo nasmijao ne bi bilo vrijedno fotografirati već bi bila dovoljna poruka da je to učinio te bi ostao problem s hologramima koji iziskuju dovoljno snažan izraz kako se ne bi toliko mislilo na tehnički vid fotografije. U seriji pokretnih slika istraživao je problem skrivanja iza maske.[8]

Slika 5.1.1. Bruce Neuman Studios for Holograms

Gottfried Helnwein je slikar i fotograf kojeg je zabrinjavalo svakodnevno nasilje koje je javnost ravnodušno tolerirala te je započeo seriju hiperrealističkih slika ozlijeđene djece. Godine 1981. počeo je raditi na seriji fotografija o svakidašnjim junacima sadašnjice te je oformio fotografsku radnu skupinu čiji je rad kasnije bio objavljen pod nazivom „Lica“. Helnwein je radio sa slikama i fotografijama, postavio prostore za snimanje i izlaganje i zalagao se za dokidanje razdvajanja umjetnosti u kategorije kao što zabavna i ozbiljna umjetnost. S tim stavom objavljujao je svoje radove na plakatima i naslovnicama velikih časopisa. Helnwein se ubraja u najvažnije politički aktivne umjetnike u Njemačkoj i reakciju javnosti smatra dijelom svojeg umjetničkog rada u smislu konceptualne umjetnosti. Stalno traži nove načine kako predstaviti taj rad. [8]

*Slika 5.1.2. Gottfried Helnwein –
Portrait William S. Burroughs*

Jedan od pionira konceptualne umjetnosti u Hrvatskoj je Braco Dimitrijević. Njegov rad od početka karakterizira propitivanje ustaljenih vrijednosti. Slučaj kao važan čimbenik u kreiranju umjetničkog djela te afirmirajući anonimno vlastitim umjetničkim činom, on relativizira prihvaćene vrijednosti i uvodi ih svakodnevno u područje umjetnosti. Dimitrijević svojim radom ukazuje na proizvoljnost pri stvaranju općeprihvaćenih vrijednosti. Njegovi prvi radovi karakteriziraju propitivanje pojma autorstva. On djeluje kao katalizator umjetničkog čina. Godine 1971. u sklopu Zagrebačkog salona na Trgu Republike, mjestu gdje su za vrijeme državnih praznika visjeli portreti državnika, kao i na Trgu burze i na Trgu Maršala Tita, osvanule su velike fotografije slučajnih prolaznika. Potkopavajući kult ličnosti i afirmirajući svakodnevno, on je ovim radom započeo poznati ciklus Slučajnih prolaznika koji je tijekom idućih godina ostvario u mediju skulpture, plakata, fotografija, objavljivanja u novinama itd. Nakon toga nastavlja isti princip ironiziranja priznatih povijesnih vrijednosti i velikana zamjenjujući ih s običnim i svakodnevnim. Braco Dimitrijević smatra da je svaki čovjek genijalan dok se ne pokaže suprotno. Za njega je svaki nepoznati čovjek ogromni potencijal znanja koji nosi sasvim druga iskustva od njegovih te smatra da njegov svijet postaje bogatiji takvih iskustvima nego iskustvima poznatih. Smatra da je znanje povezano sa skupinom znanja svih ljudi te da će se to pokazati kao akumulacija nekih iskustava u vremenu nekog dugotrajnog razdoblja.

„Idea u umjetnosti daje umjetnosti konkretan proces. Kažem da nema umjetnosti bez intelektualne provokacije. Ako se netko ne zamisli nad vašim djelom i ne stane, znači da umjetničko djelo nema taj impuls koji treba imati da zaustavi čovjeka i natjera ga da misli, da promijeni stvar.“ [10]

Slika 5.1.3. Braco Dimitrijević, obješeni portreti Slučajnih prolaznika

6. Interpretacija fotografije

Između temeljnih pojmova slika – aparat – program – informacija postoji unutarnja veza: svi oni nalaze se na tlu vječnog povratka jednakog. Slike su površine oko kojih kruži oko kako bi se uvijek iznova moglo vraćati na polaznu točku. Informacije su nevjerojatna stanja koja uvijek nastaju zbog tendencije prema onome što će postati vjerojatno, kako bi se u njih uvijek iznova mogle vraćati. Zadatak filozofije fotografije je da fotografe propituje o slobodi, da prosvjetljuje njihovu praksu u potrazi za slobodom. Fotografije podjarmljuju našu kritičku svijest ne bismo li zaboravili na apsurdnost funkcioniranja, dok funkcioniranje zahvaljujući tom potiskivanju tek uopće postaje moguće. Na taj način fotografije postaju magijski krug koji nas opkoljuje u vidu fotografskog univerzuma, a taj krug valja probiti. Slike su višeznačni kompleksi simbola koji omogućuju prostor interpretaciji. [11]

Od izuma fotokamere vani u svijetu postoji posebna vrsta hrabrosti: hrabrost gledanja. Fotografija je otvorila novi oblik slobodnjačke djelatnosti – omogućivši svakoj osobi da izrazi određeni jedinstveni, gorljivi senzibilitet. Slikar konstruira, fotograf otkiva. Tako prepoznavanje predmeta fotografije uvijek prevladava našom percepcijom o njoj. Koliko fotografija zaista odbacuje sasušene ljske ustaljenog gledanja, ona stvara i drugu naviku viđenja: istovremeno intenzivnog i ravnodušnog, angažiranog i ograđenog; očaranog nevažnim detaljima, ovisnog o nesuvislosti. Ali, fotografsko se gledanje stalno mora obnavljati novim šokiranjem, bilo temom ili tehnikom, kako bi se dobio dojam narušavanja ustaljenog načina gledanja. Jer gledanje se, izazvano otkrićima fotografa, prilagođava fotografijama. Budući da je svaka fotografija samo fragment, njezina moralna i emocionalna težina ovise o okruženju u koje ju se stavi. [6]

Gledati fotografski nauči se s vremenom i iskustvom dok osjećati fotografiju ponajprije započinje od samog odgoja, okruženja pa do stečenih životnih iskustava koji pridonosi tome da autor ono što vidi može i emotivno prisvojiti te prenijeti emocije na ostale, odnosno fotografsko viđenje svijeta i njegove sposobnosti da u fotografiju ugradi vlastitu emociju ili da zabilježi emociju uzimajući dio svijeta i isporučujući taj dio svijeta publici. Važni misaoni procesi za valjanu interpretaciju fotografije su analiza i sinteza. Analiza podrazumijeva razlaganje, rastavljanje, raščlanjivale cjeline na elemente, a ti elementi su sastavljeni od elemenata sadržaja fotografije, odnosno fotografska ideja, misli, emocije, zatim njezina forma koja podrazumijeva likovno-fotografske vizualne elemente kojima se autor poslužio u izgradnji cjeline. U psihologiji, analiza je vrsta misaonog operiranja, odnosno njome misaono poniremo u elemente fotografske slike. Sinteza je postupak kojim se razdvojene pojedinosti udružuju te se njome stvara cjelovita slika doživljaja i shvaćanja fotografske slike. S psihološke strane, sinteza je vrsta misaonog operiranja, odnosno misaono se sastavljaju elementi i uočava se jedinstvo ideja, vizualne datosti i

doživljaja fotografske slike. U filozofiji, sinteza predstavlja pojam koji pomiruje tezu i antitezu. Prema takvom mišljenju svaka sinteza ponovno postaje teza kojom je opet moguće misaono operirati te uz nove antiteze doći do novih sinteza što dovodi do iznova novih misli i zaključaka. Analiziranje i sintetiziranje fotografske slike na razini misli i doživljaja je zapravo način mišljenja, a fotografska je slika medij kojim se prenose misli autora fotografije. Kvaliteta misaonog doživljaja ovisi o autoru i promatraču, o njihovoj mašti, misaonim sposobnostima, znanju, iskustvu te bogatstvu asocijativnih veza koje će uspostaviti na emocionalnoj osjetljivosti i uživiljenosti.[12]

Ronald Barthes u svojoj knjizi „Camera lucida“ spominje pojam operatora koji je autor fotografije koji operira fotoaparatom i idejama koje prenosi svojim autorskim djelom. Operator je pošiljatelj poruke koju fotografijom prenosi primatelju poruke kojem Barthes daje naziv spectator, odnosno promatrač. Spectator promatra fotografiju kroz dva načina; kroz studium i punctum. Opseg pojma studium obuhvaća polje zanimanja koji je proizvod znanja na način da spectator uvida operatora upućujući ga na istraživanje značenjskog sadržaja snimke u odnosu na vlastiti subjektivitet, dok se kod punctuma radi o iznenadnoj spoznaji značenja koje dolazi iz nekog slučaja ili pojedinosti sa fotografije čija se nazočnost tiče promatrača te koja dopire do njega poput uboda.[13]

I dok je studium uvijek kulturno/kulturološki kodiran, punctum to nije i otklanjajući svako znanje i svaku kulturu djeluje neposredno i oštro iako ga je često nemoguće locirati ili imenovati. Promatranjem snimki koje "postoje za njega" on uočava strukturalno pravilo da njegovo zanimanje za te snimke biva utemeljeno na su-prisutnosti dvaju elemenata koje on imenuje studium i punctum. [14]

6.1. Semiotika

Semiotika je opća teorija znakova koja se bavi pitanjima odnosa znaka i značenja, odnosa kodiranja i dekodiranja te pitanjima denotativnih i konotativnih značenja, ona je znanost o znakovima. Charles Sander Peirce kaže da se znak sastoji od reprezentata, odnosno forme ili oblika znaka (crteža, riječi, pokreta..), od interpretantna (odnosno od značenja koje znaku dajemo) i na koncu objekta (stvarne stvari, pojave, ideje ili sličnog što znak zapravo označava). Otac semiologije Ferdinand de Saussure je smatrao da znakove treba promatrati na njihovoj sintagmatskoj, paradigmatičkoj razini, a promatrati sintagmu znači promatrati pravilo ili način slaganja neke poruke. Paradigma je uzorak, primjer ili koncept koji se može mijenjati po volji uz zadržavanje nekog razumljivog značenja. Denotativno značenje je doslovno značenje, odnosno značenje koje je unutar neke zajednice dogovoreno. Konotativno značenje je ono značenje koje znaku pridaje onaj tko ga dekodira ili „čita“, a to značenje se može razlikovati od osobe do osobe. Denotativni sloj označava prvo značenje fotografije i veže se uz glavni motiv. Konotativni sloj

fotografije predstavlja dublje i osobnije značenje i svaki promatrač ga iščitava individualno. Za semantiku je prvenstveno zaslužan autor koji postavlja denotaciju i konotaciju u fotografiju s osnovnim ciljem da promatrači sami nađu značenje prema svojim pravilima značenjskog koda. Peirce konotativno značenje naziva još interpretant jer ga pojedinci dodatno interpretiraju ovisno o konotaciji koju on za njih ima. U semiotici, lingvistici i medijskim znanostima kod je generativan, odnosno to je proizveden sustav pravila kombiniranja koji omogućuje odabir, kombiniranje i korištenje elemenata kodnog sustava na nov, razumljiv i do tada nekorišten način.[15]

Prema elementima semiologije Ronalda Barthesa velika pozornost se pridavala analogiji između „prirodnog jezika“, odnosno fenomena govora i pisma te vizualnih „jezika“. U tom razdoblju radilo se na kodovima analogije kojima fotografija označava predmete u svijetu, zatim kodovima konotacije preko kojih denotacija isporučuje sekundarni sustav značenja te retoričkim kodovima elemenata unutar fotografije između različitih, ali bliskih fotografija. Rad na području semiotike pokazao je kako ne postoji jedinstveni značenjski sustav o kojem ovise sve fotografije nego postoji heterogeni sklop kodova iz kojih fotografija može crpiti. Važno je to što se pokazalo da navodno neovisan „jezik fotografije“ nikada nije oslobođen određenosti samim jezikom. Rijetko vidimo fotografiju u upotrebi koja nema neki opis ili naslov, uobičajenije je vidjeti fotografije koje su pridodane drugim tekstovima ili s tekstom napisanim na njima. [16]

6.2. Percepcija

Percepcija je složeni nesvjesni proces aktivnog prikupljanja, organiziranja i interpretiranja primljenih osjetnih informacija i već postojećih informacija koji omogućuje pojedincu upoznavanja i prepoznavanje značenja predmeta, pojava i događaja u okolini. Temelji se na informacijama dobivenim iz okoline, ali i na postojećem znanju, iskustvu, očekivanju, emocijama itd. Prema tome, vizualna percepcija se može definirati kao sposobnost tumačenja okruženja obradom podataka koji se nalaze u vidljivom svjetlu. Gestalt vizualnu percepciju dijeli na percepciju oblika/forme, odnos figure i pozadine, percepcija grupiranja, neposredna blizina, sličnost, kontinuiranost, povezanost, zatvorenost, percepcija dubine te percepcija gibanja. Vizualna pažnja ima tri osnovne funkcije, a to su usmjeravanje mehanizama perifernog vida na osnovi prethodnog unosa podataka, modulaciju središnjih varijabli pažnje vezanih uz obradu podataka iz većeg broja osjetilnih modaliteta te kodiranje i pohranu podataka dobivenih vizualnim kanalom. [17]

Dobro funkcioniranje svih osjetila, živčanih putova te dobra povezanost svih dijelova ljudskog mozga rezultiraju razvojem percepcije kod čovjeka. Jedno od najvažnijih osjetila je vid. Slika koja se promatra podražuje osjetni organ vida te se impulsi iz oka šalju u mozak koji interpretira

primljene impulse, odnosno percipira. Putem vida čovjek prima više od 80% informacija iz svoje okoline. [18] Percepcija je u velikoj mjeri povezana s emocijama. Svaki autor svojim fotografijama nastoji izazvati neku emociju kod promatrača. Poanta nije da te emocije uvijek budu pozitivne, već ono što se nalazi na fotografiji kod promatrača može izazivati osjećaj ljutnje, tuge, straha, gađenja, pa čak i stida ili začuđenosti.

6.3. Emocije

Emocija je reakcija bića na neko zbivanje. S obzirom da biće može reagirati na događaje na različite načine, pojam emocija uvijek ima značenje kvalitativno individualne reakcije bića na životnu situaciju. Subjekt koji reagira emocijom na određeno zbivanje uspostavlja neposredan odnos prema tom zbivanju i prema svojoj reakciji na to zbivanje. Percepcija određenog događaja stapa se s percepcijom osobne reakcije na taj događaj te se zbog toga taj događaj opaža i osjeća. Upravo se zbog te kvalitete osjećaja emocionalne reakcije razlikuje od drugih reakcija bića. Emocionalne reakcije nisu odgovori na bilo kakve podražaje iz okoline, već samo na one koje subjekt osjećanja ocjenjuje kao važne. Da bi subjekt reagirao na neki podražaj mora ga opaziti, protumačiti njegovo značenje i odrediti njegovu važnost, a to je proces koji sadrži tri bitna elementa: registriranje vanjske promjene (percepcija), određivanje značenja opažene vanjske promjene (apercepcija – proces shvaćanja i razumijevanja onoga što je opaženo), određivanje vrijednosti tom značenju (valorizacija). Ti elementi nisu funkcija samog podražaja nego subjekta, odnosno kriterija na osnovi kojih subjekt procjenjuje značenje i značaj podražaja. Subjekt ne reagira na podražaj, nego na značenje koje sam pripisuje mentalnoj reprezentaciji podražaja. Vanjski i unutarnji podražaji moraju biti opaženi i mentalno reprezentirani da bi subjekt odredio njihovo značenje i značaj. [19]

7. Komunikacija

Ljudska komunikacija temelji se na pričanju priča kojima ljudi pojašnjavaju i spoznaju sve što se oko njih događa a te priče uspoređuju sa svojim i tuđim stvarnim iskustvima te kroz takve procese postaju svjesni zajedničke i društvene stvarnosti. Ljudi kroz jezik daju značenja svemu što doživljavaju te u komunikaciji s drugima ta značenja razmjenjuju i međusobno ih prihvaćaju, odnosno konstruiraju simbolički svijet u kojemu žive. Meadova teorija simboličkog interakcionizma temelji se na tri osnovna principa ili premise kako ih je prikazao Herbert Blumer. Prva premisa se odnosi na to da se ljudi prema drugim ljudima i stvarima odnose na osnovu značenja koje im dodjeljuju, druga tvrdi da značenja stvari proizlaze iz interakcije koju pojedinci imaju jedni s drugima, a treća predstavlja interpretaciju, odnosno značenje koje se mijenja kroz interpretativni proces osobe koja se nađe u doticaju sa stvarima na koje nailazi. [15]

Sve nauke zasnivaju se na zapažanjima i iskustvima koja nam posreduje naš psihički aparat, no s obzirom da taj aparat čini objekt naše nauke, sa tom činjenicom je okončana svaka analogija. Naša zapažanja ostvarujemo zahvaljujući tom aparatu, pri tome uočene pukotine i praznine u psihičkom nadopunjavamo i popunjavamo stvarima koje se same od sebe nameću, pa to onda pretaćemo u svjesni materijal. Na taj način se uspostavlja svjesni niz k nesvjesnom psihičkom. Na obaveznosti tih zaključaka počiva relativna sigurnost naše psihičke nauke.[20]

Barnett Pearce i Vernon Corner smatraju da se društvena stvarnost ne otkriva i ne pronalazi već se stvara, a iskustvo ljudi u konverzaciji je osnovno ljudsko iskustvo. Čovjek u konverzaciji nije promatrač nego sudionik, zainteresiran je za ljude, stvari i pojave oko sebe te prihvaća različita tumačenja istih stvari, točnije čovjek ne ustrajava na jednoj univerzalnoj istini jer je istina u oku promatrača, on propituje komunikaciju unutar zajednice i istražuje načine njenog poboljšanja. Takva teorija uvodi pojmove proživljenih i ispričanih priča. Proživljene priče su naši osobni doživljaji koje prenosimo drugima kroz ispričane priče, točnije prepričano iskustvo. Ključni elementi za uspjeh su prihvaćanje sugovornika, razumijevanje konteksta iz kojeg dolazi te međusobno slušanje i uvažavanje stavova. Ljudi međusobno komuniciraju proučavanjem pravila i odnosa, značenja i poruka, verbalnih i neverbalnih znakova te međusobnog utjecaja ljudi u komunikaciji bave se teoretičari koji proučavaju interpersonalnu komunikaciju.

Svaki medij bez obzira na svoj sadržaj ima svoje karakteristike i njima utječe na ljude koji ga koriste, bilo da je riječ o govoru, tiskanoj knjizi, fotografiji ili o televizijskim emisijama. Marshall McLuhan je smatrao da je sadržaj svakog medija još jedan medij te je tvrdio kako ljudi žive u medijskom okruženju koje određuje njihovo shvaćanje svijeta i života. Ključna premisa McLuhanovog pristupa mediju jest da je sam medij zapravo poruka. [15]

Postoje dvije osnovne vrste podjele komunikacije. Jedna je s obzirom na način komunikacije, a druga se temelji na svrsi komunikacije. Sukladno navedenom, komunikacije prema načinu komuniciranja dijelimo na verbalnu komunikaciju i neverbalnu komunikaciju. [21]

7.1. Verbalna i neverbalna komunikacija

Verbalna komunikacija se temelji na jeziku a znači komuniciranje riječima. Kako bi ona bila moguća potrebno je da sudionici u ovoj formi komunikacije govore istim jezikom, iako poznavanje jezika nije garancija da će nešto što je rečeno sa jednom namjerom na isti način biti shvaćeno. Razumijevanje informacija između ljudi putem riječi uspostavlja se pismeno i usmeno. Usmeno komuniciranje osim svog osnovnog zadatka da prenese određene poruke ima veliku motivacijsku vrijednost, npr. izravan kontakt sa zaposlenim dodatno ga motivira izazivajući u njemu osjećaj važnosti. Uspješnu verbalnu komunikaciju prati njena dosljedna neverbalna komunikacija. Govor u duhu standardnog jezika se uči cijeli život, a proučava ga više jezičnih disciplina među kojima su lingvistika i retorika. U poslovnom svijetu verbalna komunikacija slijedi pravila formalnije jezika, a osobito je važna u javnom izlaganju poput prezentacija, javnih govora i medijskih nastupa.[22]

Neverbalna komunikacija definira komunikaciju bez riječi i uključuje vidljive karakteristike kao što su izraz lica, oči, dodir i ton glasa te manje vidljivo, oblačenje, držanje i prostornu distancu između osoba koje komuniciraju. Može se reći da sve komunicira, a o to se odnosi na prostor, vrijeme i objekte. Verbalni element se može isključiti dok neverbalni ne jer i tišina govori sama za sebe. Primjerice, dojenčad komunicira isključivo neverbalnim elementima. Razvijanjem verbalnih elemenata, neverbalni elementi se potiskuju. Neverbalna komunikacija se uglavnom koristi za izražavanje emocija i stavova, odražavanje osobina ličnosti i poticanje ili mijenjanje verbalne komunikacije. [23]

Neverbalna komunikacija predstavlja dodatni kanal slanja poruka i služi kao obogaćivanje komunikacije te se njome prenosi emocionalni ton neke poruke. Već nabrojani elementi neverbalne komunikacije spadaju u nelingvističku i paralingvističku komunikaciju. Nelingvistička podrazumijeva tjelesni stav, mimiku, gestikulaciju, izraz lica, osmijeh, blizina ili udaljenost od sugovornika, a u paralingvističku se ubraja sve što je karakteristično za sam govor: način na koji se govori, kakav je ton govora, postoje li prateći zvukovi ili pauze u govori, je li ton glasa visok, je li način na koji je nešto rečeno u skladu sa onime što je rečeno.[22]

7.2. Govor tijela

Po čovjekovim noktima, po rukavu njegova sakoa, po njegovim cipelama, po koljenima na njegovim hlačama, po zadebljanjima na njegovom kažiprstu i palcu, po njegovu izraza lica, po manšetama njegove košulje, po njegovim kretnjama – po svakoj od tih stvari jasno se otkriva čovjekovo zvanje. Da sve to zajedno neće prosvijetliti sposobnog analitičara u svakom je slučaju gotovo nezamislivo. Vještina koja omogućuje odgonetnuti što se doista s nekim zbiva zapravo je vrlo jednostavna, nije laka, ali je jednostavna. Potrebno je uskladiti ono što se vidi i čuje u okolini u kojoj se to odvija i izvući zaključke, iako većina ljudi vidi samo ono što misli da vidi. Vještina čitanja stavova i misli neke osobe iz njezina ponašanja prvotni je način komunikacije koji su ljudi primjenjivali prije razvoja govora. Govor tijela izravni je odraz emotivnog stanja osobe što znači da svaka gesta ili kretnja može biti vrijedan pokazatelj osjećaja koji čovjek u tom trenutku doživljava. Ključ odgonetavanja govora tijela sposobnost je prepoznavanja emocionalnog stanja druge osobe slušajući ono što govori i primjećujući okolnosti u kojima to čini. Ono što se vidi i čuje ne odražava nužno što ljudi doista misle. Da bi se stvari točno shvatile potrebno je pridržavati se tri osnovna pravila:

1. Kretnje se tumače u skupinama:

Najznačajnija pogreška je tumačenje pojedinačne kretnje neovisno o drugim kretnjama ili okolnostima. Govor tijela kao i bilo koji drugi govor, sastoji se riječi, rečenica i interpunkcije, što znači da je svaka kretnja poput riječi, a riječ može imati nekoliko različitih značenja. Kretnje dolaze u „rečenicama“ koje se nazivaju skupine i redovito otkrivaju istinu o nečijim osjećajima ili stavovima. Za točno tumačenje promatra se skupina kretnji. Najvažniji znak kritičkog prosuđivanja je gesta rukom do lica, s kažiprstom uprtim u obraz, dok srednji prst prekriva usta, a palac podupire obraz, a sljedeći dokaz su prekrizene noge preko bedara i ruka prebačena preko tijela te spuštenu glavu i tijelo.

2. Traže se podudarnosti:

Zapažanje skupina kretnji i podudarnosti između verbalnih i neverbalnih poruka ključ su točnog tumačenja stavova promatranja govora tijela. Sigmund Freud je zabilježio da je jedna od njegovih pacijentica govoreći o svom sretnom braku nesvjesno skidala i stavljala vjenčani prsten. Freud je bio svjestan značenja ove nesvjesne kretnje, pa se nije iznenadio kad su na površinu počeli izranjati bračni problemi.

3. Geste se tumače u kontekstu

Sve bi geste trebalo razmatrati u kontekstu u kojemu se pojavljuju.

Ljudi se naslanjaju jedni na druge ili na predmete kako bi označili njihovu pripadnost teritoriju. Naslanjanje se može rabiti kao metoda dominacije ili zastrašivanja ako predmet na koji se naslanja

pripada drugoj osobi. Primjerice, ako se fotografira prijatelj sa novim automobilom, najvjerojatnije će se nasloniti na svoje novo vlasništvo, staviti na njega nogu ili ga obuhvatiti rukama. Dojam visine i moći može se postići uređivanjem prostora tako da se okoliš kontrolira postavljanjem stolaca. Razgovorom na javnom mjestu ograničava se taktiziranje kolega višeg stasa. Uspravnim stajanjem, uspravnim sjedenjem i uspravnim hodom stvara se siguran dojam, a zbog efekta uzroka i posljedice, osoba se osjeća samouvjerenije.[24]

Iako svaka osoba ima neki osnovni tip osobnosti, skoro nitko ne odgovara u potpunosti jednom tipu. Većina ima jedan dominantan i jedan sekundaran tip osobnosti, a svi su jedinstveni. Ponekad je raspodjela primarnih tipova pola-pola, što otežava identifikaciju primarnog i sekundarnog tipa. Nije nužno doći do takvih detalja, ali razumijevanje osnovnih osobnosti je korisno, jer su one filtri kroz koje se promatra život. Osobnost se može podijeliti na popularni sangvinik kojemu je osnovna želja zabava, a emocionalna potreba pozornost, emocionalna privrženost, odobravanje i prihvaćenost, a kontrolira pomoću šarma, zatim moćni kolerik kojemu je osnovna želja imati kontrolu, emocionalne potrebe su lojalnost, osjećaj kontrole, poštivanja te priznanje za posao, a kontrolira pomoću ljutnje. Osnovna želja mirnog flegmatika je imati mira, a emocionalne potrebe su mir, tišina, osjećaj vrijednosti, izostanak stresa i poštovanje, a kontrolira pomoću odugovlačenja, zatim savršeni melankolik kojemu je osnovna želja savršenstvo, emocionalne potrebe su osjetljivost, podrška, prostor, tišina, a kontrolira pomoću lošeg raspoloženja. [25]

8. Praktični dio

Medijski prostor današnjice zauzimaju imena koja se konstantno ponavljaju, a većinom takva imena nemaju značajne rezultate već negativnim karakteristikama ili ismijavanjem zauzimaju medijski prostor. Danas je normalnija negativna problematika nego pozitivne vrijednosti i karakteristike koje postoje, ali ih je manje, pa s obzirom na njihovu manjinu, reakcije njihovog postojanja ili pojavljivanja su većinom iznenađujuće, pa čak i šokantne. Primjerice, sudjelovala sam u nekoliko situacija u kojima bih napravila pozitivno djelo za nekoga, što bi trebalo biti normalno, suprotna reakcija je bila šokantna jer je njihova svijest više navikla na primanje negativnih poruka. S obzirom da negativni rezultati nečijeg djelovanja često dominiraju u medijima, a prema mom mišljenju pozitivnih i nema toliko, odlučila sam se osvrnuti na takvu vrstu problematike i izabrati pozitivno djelovanje te medijski prostor dati „malim ljudima“ sa značajnim uspjesima koji su svojim radom, borbom, odricanjem i trudom postigle osobni uspjeh te smatram da upravo takve osobe trebaju i zaslužuju puniti medijski prostor te im na taj način dodjeljujem dodatnu veličinu. Izabrala sam rodni grad Novi Marof koji prema Popisu stanovništva, kućanstva i stanova u Republici Hrvatskoj 2011. godine ima 13.246 stanovnika. Istraživanjem i konzultacijama sa gradonačelnikom grada Sinišom Jenkač uspjela sam pronaći 18 osoba, od kojih su 3 para u timskoj suradnji koji su postigli osobni uspjeh na razini poslovnog smisla te koji su pristali na fotografiranje. Odlučila sam se na medij portretna fotografija snimljena u studiju kojoj je svrha da karakteristikama svakog pojedinca probudi emociju u oku promatrača, neovisno o tome kakva ona bila. Cilj je bio odabrane modele fotografirati na fotelji koja simbolizira moć i važnost pod svjetlima reflektora ispred crne pozadine koja je još više istaknula njihov značaj. Smatram da je njihov uspjeh značajne važnosti te je cilj prikazati njih same u okruženju s njihovim rekvizitima koji simboliziraju sastavni dio njihovog svakodnevnog života. Prije procesa fotografiranja komunicirala sam sa svakim pojedincem u opuštenoj i zabavnoj atmosferi uz humor dotaknuvši se životne tematike i pogleda na svijet kako bih upoznala njihov karakter, razmišljanje, osobnost, ciljeve i razne druge aspekte životne filozofije s namjerom upoznavanja. Također, komunikacijom sam željela maknuti njihovu tremu i nervozu te mi je cilj bio da se osjećaju „kao doma“, a s obzirom da sam studio napravila u svojoj kući atmosfera je bila opuštenija. S namjerom da prikazem njihovu iskrenu karakteristiku imali su slobodu odabira odjeće, šminke i samih rekvizita koji ih najbolje definiraju. Nakon fotografiranja, napravila sam plakate sa citatima koji najbolje predstavljaju njihovu životnu filozofiju kojoj je namjera potaknuti i motivirati okolinu na osobni razvoj koji dolazi do osobnog uspjeha.

Za realizaciju ovog rada koristila sam Nikon D5300, reflektore i crnu pozadinu, a fotografije su obrađivane u programu Adobe Lightroom dok su plakati rađeni u programu Adobe Photoshop. Tehnički aspekti ovoga rada nisu toliko značajni, već se fokus stavlja na vlastiti doživljaj prema istraženoj teoriji i interpretaciji portretiranih osoba te predstavljanje njihovog uspjeha s namjerom osvještavanja pozitivnih vrijednosti i motivacije promatrača.

Zahvaljujući ovom projektu na kojemu sam radila upoznala sam ljude koji su postigli značajne rezultate u svojim kategorijama poslovanja. Svaka osoba naučila me nekoj novoj spoznaji ili vrijednosti koju svakako mogu iskoristiti u vlastitom životu. S obzirom da sam sve ljude tijekom komunikacije analizirala na dubljoj razini prema istraženoj literaturi te sam ulaskom u njihov životni prostor otkrivala njihov karakter, mogu ukazati na činjenicu da me to iskustvo izgradilo kao osobu i na duhovnoj razini jer sam svakim razgovorom otkrivala neke nove emocije i osjećaje te me svaki razgovor potaknuo na razmišljanje o životnoj filozofiji. Pozitivnom tematikom namjera je potaknuti pozitivne misli no svaki promatrač može imati drugačiju percepciju i može razumjeti poruku plakata prema osobnom iskustvu i viđenju no ako ću ovim radom uspjeti motivirati ili potaknuti barem jednog individualca na razmišljanje o pozitivnim vrijednostima, osobnom razvoju i uspjehu kao što su ti ljudi mene, tada sam ja postigla osobni uspjeh.

9. Analiza portreta

Slika 9.1. Portret - Martin Rabuzin

Martin Rabuzin rođen je 25.2.1991. godine, a dolazi iz sela Presečno. Njegov početak životne priče je zapravo tužan, no djeluje izuzetno motivirajuće te iz tog razloga smatram da je potrebno spomenuti ju. Od malena je suočen sa raznim izazovima i sukobima koji su zapravo od njega stvorili osobu koja on danas je. Sa 8 godina doživio je tragediju koja ga je preko noći natjerala da postane odrasla i ozbiljna osoba. Naime, njegova majka je umrla i prepustila odgoj njegovom ocu koji se trebao brinuti za njega i njegovog brata, no tu ulogu preuzela je njegova baka. Doživljavajući razne situacije i sukobe, odlučio je da ne želi živjeti takvim životom. Od malena je gledao ratne filmove i serije te se već tad javila želja da postane vojnik. S obzirom da je želja za tim uspjehom bila izuzetno jaka, borio se sam da ostvari taj cilj s obzirom da nije imao nikakvu podršku. Radio je različite poslove koji uključuju užasne uvjete, no nije mu bilo toliko teško, s obzirom da je vanredno studirao, samostalno se i financirao, stoga je prihvaćao apsolutno sve poslove. Njegov cilj je bio postati časnik te naglašava da to nije ostvario bio bi užasno nesretna osoba i ne zna kojim poslom bi nadomjestio neostvarenu želju.

Martin je danas časnik u Tigrovima te teži konstantnom daljnjem napredovanju. U našoj komunikaciji shvatila sam da je Martin skromna osoba, ali uporan i kada nešto želi, on će to i ostvariti. Prepoznala sam u njemu izuzetnu borbenost i ponos na postignuti uspjeh te mi je namjera

bila to prikazati i fotografijom. Preko fotelje sam postavila hrvatsku zastavu ispred koje on sjedi u vojničkoj uniformi i za koju se on bori te na koju je ponosan. Glava prema gore prikazuje njegov ponos, a pogled prema gore predstavlja prisjećanje te se može shvatiti na način da pozira ponosno na svoj uspjeh te se prisjeća svoje majke za koju je bio izuzetno vezan te šalje poruku: „Tu sam. Izborio sam se. Ponosan sam. Uspio sam.“ Smatram da citat koji sam povezala sa njegovom životnom filozofijom u kratkim crtama definira njegovo iskustvo te motivira okolinu da ne odustanu od svojih ciljeva jer ni jedan početak i put nije lak, ali da se nikada ne smije odustati.

Slika 9.2. Snježana Đurin – vlasnica MEINING&ĐURIN d.o.o.

Snježana Đurin rođena je 21. srpnja 1975. te živi u selu Podevčevo gdje je ujedno i vlasnica obrta Meining & Đurin koju je naslijedila od svog oca nakon njegove smrti. Meining & Đurin je društvo s ograničenom odgovornošću za proizvodnju predmeta od metala i plastike i trgovine, točnije naglasak je na proizvodnju dijelova za avione. Još od malena Snježana je pokazala interes za obrt kada se igrala u radionici te nije ni slutila da će jednog dana postati vlasnica već se vidjela u ulozi medicinske sestre. No, unatoč toj želji, ljubav prema avionima i izradi dijelova za avione je prevagnula. Njezin obrt može se pohvaliti da je izradio dio za poznatu letjelicu Ariana.

Snježanu jako dobro poznajem od prije te ju nisam trebala upoznavati jer su mi njezine karakteristike poznate. Ona je po prirodi vrcava, vedra i vesela osoba koja je snalažljiva, ali i smirena kada treba biti. S obzirom da je većinom nasmiješena i prepoznatljiva po svom smijehu, cilj mi je bio zabilježiti njezin osmijeh jer ozbiljno lice sa njezinim karakterom se ne podudara, ona jednostavno zrači pozitivnom energijom i to tvrde svi koji ju poznaju. Snježanu bih se usudila nazvati neustrašivom ženom sa snažnim karakterom koja će svaki svoj cilj ostvariti. Ono što njezin uspjeh simbolizira su dijelovi za avione koje ona ponosno i smireno drži u ruci, a naglašeni su centriranjem te ih okružuju avioni koji su popratni simbol njezinog svakodnevnog života. Ponos se može prepoznati po lagano podignutoj glavi. Citat koji prati plakat je dokaz njezine filozofije; ona se bavi nesvakidašnjim poslom u muškom svijetu te se odlično snalazi u tome, a simbolikom koja ju okružuje dokazuje da je sve ostvarivo te na taj način motivira promatrače.

Slika 9.3. Portret – Sebastijan Geček i Martin Oštrek – jedni od osnivača Zagorske pive

Sebastian Geček je rođen 24.6.1991., a dolazi iz Remetinca. Martin Oštrek rođen je 8.10.1997. te dolazi iz Donjeg Makojišća. Sebastian je magistar ekonomije, a Martin student Kineziološkog fakulteta. Njihov interes prema „Zagorskom pivu“ je započeo zapravo sa željom da se nešto promjeni u industriji te da stvore nešto novo i originalno. Tijekom komunikacije naglašavali su svoju želju i viziju o proizvodnji domaćeg i kvalitetnog proizvoda te da im je izuzetno bitno zadovoljstvo potrošača. Mladi kolege su prijatelji i poslovni partneri koji se druže već godinama te su u svakom druženju pokušavali osmisliti nešto novo i originalno, a 1. aprila su napravili prvu mješavinu dok je promocija piva prvi put bila 10.5.2019. u kafiću u Novom Marofu. Sada se mogu pohvaliti da različitim lokacijama na kojima potrošači mogu naručiti njihovo pivo, a to su lokacije: Novi Marof, Varaždin, Varaždinske toplice, Lužan, Ivanec, a u pitanju su razni kafići, restorani, OPG te festivali. U komunikaciji sa mladim poduzetnicima primijetila sam naglašenu ambicioznost, želju za novitetima i promjenama, a osim što rade u svojim strukama, najdraže poslovno vrijeme im je ono koje rade zajedničkim snagama. Njihove promotivne majice u kombinaciji sa glavnim simbolom uspjeha što podrazumijeva pivo predstavljaju promotivnu filozofiju s naglaskom na motivaciju. Upoznajući njihov karakter željela sam prikazati njihov šarm i timsku ambiciju koja se može primijetiti laganim osmijehom i dubljim pogledom predstavljajući glavni simbol uspjeha. S obzirom da su naglasili da je timski rad izuzetno bitan za uspjeh jer svatko je zaslužan za neki dio posla koji mu najbolje leži, stavila sam ovaj citat jer su upravo zajedničkim snagama napravili novitet koji je u kratkom vremenu postao priznat.

Slika 9.4. Goran Gaić i Alen Horvat, Osnivači „Gala eventa“

Goran Gaić rođen je 17. veljače 1986. te živi u Makojišću, a Alen Horvat rođen je 27. prosinca 1987. i živi u Novom Marofu. Goran i Alen poznati su vlasnici ugostiteljskih objekata u Novom Marofu; Goran je vlasnik dva objekta caffe bar Inn u sklopu Kulturnog centra Ivan Rabuzin te Inn Retro bar dok je Alen vlasnik caffe bara Daj Dam. No, ono što je njihova zanimljiva strana je zanemarivanje konkurentnosti te udruživanje snaga i osnivanje organizacije „Gala eventa“ koji organiziraju različite koncerte. Prvi koncert koji su organizirali je bio 22.12.2018. kada su nastupali u sportskoj dvorani u Novom Marofu Neda Ukraden i Grupa Vigor. Osim toga, organizirali su sljedeće koncerte: Petar Grašo, Tomislav Bralić & Klapa Intrade, Crvena jabuka, Grupa Begini te Grupa Kraljevi. Na fotografiji je cilj prikazati njihovo zadovoljstvo koje se može vidjeti na njihovim licima te čaše koje se dodiruju i koje su simbol njihove timske suradnje i poslovnog uspjeha. U komunikaciji sa ugostiteljima shvatila sam da su oni potpuno različiti te da njihove razlike međusobno nadopunjuju praznine koje svaki od njih ima, što znači da je svaki od njih specijaliziran za neki dio posla koji mu očito jako dobro ide te su svoje znanje spojili u jedno te to prikazujem glavama koje su potpuno udaljene, ali ih kako sam naglasila spajaju čaše, odnosno timski rad. S obzirom da tajna njihovog uspjeha leži u timskom radu, priložila sam citat koji najbolje definira njihovu strategiju poslovanja i predstavlja to okolini koju takva vrsta poslovanja može u svakom slučaju motivirati.

Slika 9.5. Portret Tia Pikija – operna pjevačica

Tia Pikija rođena je 08.06.2001. te dolazi iz Novog Marofa, iako se prije nekoliko godina preselila sa svojim roditeljima u Varaždin. Učenica je Glazbene škole u Varaždinu te pohađa dva smjera: solo pjevanje i teorija glazbe. Tia je talentirana osoba koja već sa svojih 18 godina ima velika postignuća iza sebe i suradnju sa osobama profesionalnih profila u glazbenom poslovanju. Okarakterizirala sam ju kao velikog borca koji se odriče zabave koji svi njezini vršnjaci prolaze. Tijekom našeg razgovora spomenula je da malo ljudi shvaća njezine prioritete te da je puno prijatelja iz tog razloga i izgubila, no glazba je njezin život i napomenula je da pravi prijatelji trebaju shvaćati međusobno svoje želje i ciljeve te da se trebaju podržavati i razumjeti prioritete. Ona je trenutno okružena takvim ljudima i nije problem ako propusti nečiji rođendan. Doživjela sam ju kao ozbiljnu, upornu i marljivu osobu koja doslovno živi svoj uspjeh te ne bih nikada rekla za nju da ima toliko godina te smatram da je dobar primjer osobe koja može motivirati okolinu. Ističe da nova znanja koja veoma brzo usvaja i neprestano stječe u obrazovanju, osobno i profesionalno ju oplemenjuju i vode prema napredovanju u glazbi. Interes prema pjevanju je pokazala još kao djevojčica kada je pjevala pjesme „Disney-a“ te je već od 5. do 10. godine bila članica dječjeg zbora „Štigleci“ u Varaždinu, a sa 8 godina upisuje Osnovnu glazbenu školu „Ivan Padovec“ u Novom Marofu sa temeljnim predmetom flauta te uspješno završava svih šest razreda. Tia je 2015. osvojila 1.nagradu i 1.mjesto u Slovačkoj (Vrable) na natjecanju Iuventus Canti, 2016. godine 1. nagradu i 1.mjesto u Italiji (Treviso) na natjecanju Giovanni Musicisti, 2017. godine

1.nagradu u Hrvatskoj (Split) na natjecanju Daleki Akordi, 2017. godine 1.nagradu i 2.mjesto u Sloveniji (Maribor) na natjecanju IMMCC, 2019. godine 1.nagradu i 1.mjesto u Hrvatskoj(Osijek) na natjecanju Lav Mirski.. Također, sudjelovala je u dva mjuzikla koju je pripremila II. Osnovna škola iz Varaždina: 2016. godine u mjuziklu „Ljepotica i zvijer“ imala je glavnu žensku ulogu, Belle, i tako nastupila u HNK Varaždin i Istarskom narodnom kazalištu, 2017.godine u mjuziklu „Briljantin“ bila je gost-pjevač u HNK Varaždin. Od prvog razreda srednje škole (2016.godine) svake godine nastupa kao solist na Festivalu barokne glazbe „Varaždinske barokne večeri“ uz pratnju Varaždinskog komornog orkestra, a kao dio koncerta darovitih učenika Glazbene škole u Varaždinu. Sudjelovala je na seminarima solo pjevanja u Glazbenoj školi u Varaždinu, koje su održali poznata imena Tizijana Šojat, Vlatka Oršanić, Luis Alberto Llaneza, te Armando Puklavec. 2017. godine sudjelovala je u ostvarenju nosača zvuka pod nazivom „Ave Maria“ – 20 Ave Maria za 20 godina Varaždinske biskupije, a pjevala je „Ave Mariu“ koju je skladao Luigi Cherubini. U travnju 2018. sudjelovala je kao član zbora u izvođenju „Genesis suite“ Tolge Kaskifa, koju su povodom 190 godina Glazbene škole u Varaždinu njeni učenici izveli sa učenicima grada Ravensburga iz Njemačke, grada prijatelja Varaždina. U rujnu 2019. sudjelovala je kao član zbora u izvođenju „Carmine burane“ Carla Orffa, koju su u sklopu projekta „Drava nas spaja“ izveli učenici Glazbene škole u Varaždinu i učenici Konservatorija za glasbo in balet Maribor. Može se zaključiti da Tia radi na sebi i živi svoj uspjeh cijeli život te da je glazba sastavni dio njezinog života. Tijekom fotografiranja pjevala je svoju najdražu pjesmu i bila je prepuštena svom svijetu te je na taj način prikazani zapravo njezin svakodnevni ritual; semiotičko okruženje notama te njezino pjevanje prikazuju doslovno njezinu svakodnevnu životnu filozofiju. S obzirom da je istaknula da su talenat i rad bitni, ali da bez rada uspjeh nije mogući, uz njezinu fotografiju priložila sam citat koji najbolje definira njezino razmišljanje i potiče okolinu na rad i uspjeh, s obzirom da je ona i sama po sebi veliki radnik oduvijek.

Slika 9.6. Portret Danijel Kranjec - pjevač

Danijel Kranjec rođen je 3.11.1991. u Varaždinu te dolazi iz sela Topličica, a trenutno živi u Zagrebu. Završio je Glazbenu školu u Varaždinu, smjer udaraljke te zapravo cijeli život svira bubnjeve u raznim bendovima. Danijel dolazi iz glazbene obitelji te pjeva i svira od malih nogu pa se od tuda javio interes i ljubav prema glazbi. U našem razgovoru otkrio mi je svoje emocije vezane za bubnjeve te istaknuo da se tijekom sviranja u bendu osjećao kao u sjeni te da nije mogao prikazati pravog sebe i da je osjećao potrebu za promjenom.

Promjena se dogodila 2018. kada se prijavio na pjevački show „Rtl Zvijezde“ u kojemu su se na audiciji profesionalni pjevači borili za ulogu mentora. Iskustvo u showu omogućilo mu je otvorenje novih vrata pa se tako može pohvaliti sa suradnjom s poznatim imenima Hrvatske glazbene scene poput Lidije Bačić, Siniše Vuco i Nine Badrić. Početkom 2019. ulazi u „Boss band“ u ulozi pjevača te ističe da osjeća da je pjevanje njegov poziv. Danijel je komunikativna i zabavna osoba koja svojim humorom šarmira. Njegov šarm je prikazan na fotografiji zavodničkim osmijehom i pogledom, a mikrofon koji mu je oslonac simbolizira njegov osobni uspjeh u pjevačkom svijetu. S obzirom da se Danijel konstanto trudi ostvariti svoje ciljeve i radi na sebi i svom osobnom uspjehu svakodnevno, na njegovu fotografiju priložila sam citat koji ne priznaje odustajanje jer je i on sam takav te na taj način može motivirati promatrače.

Slika 9.7. Portret Juraj Galina – pjevač i radijski voditelj

Juraj Galina rođen je 20.3.1972. u Varaždinu te je rodom iz mjesta Madžarevo, no danas živi u Krapinici, malom mjestu pored Budinščine. Prvu pjesmu snimio je daleke 1995. godine. Zvala se "Tako si lijepa ružo moja", napisao ju je sam i privukao pažnju stručnog žirija u zagrebačkom Globus centru, gdje je nastupio na jednom festivalu. Od tada je prošlo poprilično godina, a danas za njega pjesme pišu tekstopisci koji su radili za Mišu Kovača, Dražena Zečića te je već do sada surađivao s cijelim nizom poznatih domaćih glazbenika. Tijekom razgovora Juraj je istaknuo da su mu se ostvarili dječjački snovi te ističe da kad se napravi prvi album, a posebno kad album izađe u jednoj renomiranoj kući kao što je Croatia Records, onda je to osjećaj koji se može mjeriti s rođenjem sina ili kćerke. To je bio njegov san i to je ostvario, a danas se može pohvaliti sa tri albuma. On je ponosan osnivač radijske emisije „Jura tambura“, a može se pohvaliti i voditeljskom ulogom na Jabuka TV u televizijskoj emisiji „Pjesmom te zovem“. Osim toga, svaki vikend nastupa na različitim koncertima i festivalima, a mnogi od njih su i humanitarnog karaktera, a svakodnevno vodi emisije na radiju „Novi Marof“. Galinu sam doživjela kao osobu koja zna što radi i koja je svjesna svojih uspjeha i ne skriva svoja postignuća te je zadovoljan životom kojim živi te sam ga upravo takvim željela prikazati i na fotografiji. Poziranje rukom i zavodnički pogled prikazuje njegovu markantnost a okruženje rekvizitima poput gitare koju svakodnevno svira i

njegov CD simboliziraju njegov najveći osobni uspjeh koji predstavljaju njegovo najveće životno zadovoljstvo. Takvom spoznajom birala sam i citat koji ga najbolje definira. S obzirom da se okušao u raznim glazbenim kategorijama u smislu radija i televizije poziva ljude da se ne ograničavaju već da se okušaju u svim kategorijama prema kojima pokazuju interes iako možda smatraju da za neke nisu dovoljno adekvatni. Potrebno je izazvati vlastite granice.

Slika 9.8. Portret Valentino Bečeheli

Valentino Žugec rođen je 4.1.2003. u Varaždinu te živi u selu Gornje Makojišće. S atletikom se bavi dvije godine, a do sada je osvojio pet zlata, 3 srebra i 1 broncu (državno natjecanje). Najvećim postignućem smatra „Priznanje za najveću nadu varaždinskog sporta 2018. godine“. Valentina sam doživjela kao tihu i zamišljenu, ali ambicioznu osobu koja teži konstantnim uspjesima i postignućima, a svoje vrijeme najradije iskorištava na „Slobodi“ u Varaždinu gdje trenira trčanje. Na fotografiji je cilj bio prikazati njegovu zamišljenost koja razmišlja o budućnosti koja je ostvarena još većim uspjesima. Njegovo tijelo na fotografiji djeluje kao da će krenuti te je to zapravo i asocijacija na njegovo sportsko djelovanje ali i put k ostvarenju ciljeva, a pogled u daljinu prikazuje pogled u budućnost. Rekviziti koji ga okružuju su njegov svakodnevni materijal koji koristi; na sebi nosi medalje koje simboliziraju teret i borbu koju prolazi, ali predstavljaju i rezultat njegovog truda. U rukama drži priznanje za koje smatra da je najveće postignuće i najveći rezultat njegovog rada, no s pogledom u budućnost nagovještava da to nije kraj. Tijekom razgovora napomenuo je nekoliko puta da osoba koja želi uspjeti mora sama raditi na sebi jer nitko neće nikome pokloniti neku vrsta postignuća, svi se moraju sami izboriti za sebe. Na taj način povezala sam citat sa njegovim razmišljanjem koji djeluje motivirajuće na okolinu.

UVIJEK VODITE RAČUNA O TOME TKO VAS
ISTINSKI PODRŽAVA.
TO SU LJUDI KOJE BI TREBALI UVIJEK
DRŽATI OKO SEBE.

MATEJA I VEDRAN ŠIMEC
FITNESS TRENERI

Slika 9.9 Portret Mateja i Vedran Šimec – fitness treneri

Mateja Šimec rođena je 8.3.1989. u Zagrebu, a Vedran Šimec 27.10.1986 u Varaždinu. Vedran i Mateja su par koji su zajedno 13 godina, a u braku 4 godine. On se bavi fitnessom trinaest godina dok je Mateja u tome pet godina no oboje su licencirani instruktori fitnessa koji su završili fitness učilište 2017. godine te su ponosni vlasnici fitness centra „Hercules“ tri godine. Ono što me kod njih zapravo najviše dojmilo je njihova međusobna podrška. Vedran je u svojoj karijeri imao tri prijeloma noge, rupturu aduktora, obostrani bruhanje te je dva puta potrgao rame. U svim tim tegobama Mateja je bila njegova najveća podrška i motivator koji ga je poticao da i dalje ne odustane od svojih ciljeva. U našem razgovoru doživjela sam ih kao osobe ispunjene zadovoljstvom svojim izgledom, ali i mentalnim stanjem te sam zaključila da je njihova namjera pomoći drugim ljudima da se također osjećaju dobro u svojoj koži te da ostvare željene ciljeve iako nikome ne nameću ništa jer smatraju da je sve stvar izbora. S obzirom da je naglasak na njihovu međusobnu suradnju i nadopunjavanje te spoj ljubavnog i poslovnog života, cilj mi je bio prikazati te elemente putem fotografije. Rekviziti koje drže u rukama simboliziraju njihov poslovni uspjeh, a način sjedenja na fotelji simbol su njihove ljubavne strane. Može se primijetiti da ga Mateja drži za rame što predstavlja njezinu podršku i oslonac. S obzirom na elemente koji ih povezuju i zajedničke snage koje im ostvaruju uspjehe, priložila sam citat koji ih najbolje opisuje te poziva ostale da cijene takve ljude koje imaju oko sebe.

Slika 9.10. Portret Vesna Gužvinec – slikarica

Vesna Gužvinec rođena je 23.10.1964. gdje je i završila srednjoškolsko obrazovanje te živi u selu Madžarevo gdje ima svoj atelje. Sa slikanjem se aktivno počinje baviti 2010. godine te iste godine postavlja i prvu samostalnu izložbu u Novom Marofu. U našem razgovoru saznala sam da cijeli život traga za sobom i da joj je uvijek nešto nedostajalo no iako u njezinom životu oduvijek postoji interes za slikanjem, dugo vremena nije bila dovoljna hrabra da se okuša u takvoj okolini, već se ograničavala. Postojala je situacija u kojoj je bila nezadovoljna u svojem životu te je tek tada kupila prve kistove i paletu; to je bila prekretnica u njezinom životu. Danas se može pohvaliti sa mnogobrojnim samostalnim izložbama, “Priznanjem Hrvatskog sabora kulture“ te kolonijama humanitarnog karaktera. Vesnu bih okarakterizirala kao vedru, ispunjenu osobu koja je slikanjem pronašla mir te moram priznati da je na mene prenijela smirenost i bilo mi je ugodno razgovarati sa njom. Na fotografiji sam htjela prikazati njezin smireni svijet u kojemu je ona najzadovoljnija sa kistom i paletom a slika simbolizira rezultat njezinog osobnog uspjeha i zadovoljstva, također košulju koju ima na sebi je sama oslikala što ju definira kao velikog kreativca. Citat koji sam priložila uz njezinu fotografiju je inspiriran također iz našeg razgovora. Ispričala mi je o knjizi koju je tada čitala te napomenula da su ideje prolazne i da odlaze od nas do druge osobe ako ju ne prihvatimo odmah i ne realiziramo, što mi je bilo interesantno. Stoga sam zaključila da svaku ideju ako smo spremni na nju treba realizirati jer će ona oputovati dalje. Na taj način namjera je motivirati promatrače da prihvate ideju i realiziraju ju ako su dovoljno spremni na nju.

Slika 9.11. Portret Zvezdana Bukovčan - slikarica

Zvezdana Bukovčan rođena je 12.10.1976. u Varaždinu te živi u Novom Marofu. Bavi se osamnaest godina sa slikanjem, a njezin talent otkrila je njezina majka te ju poticala na razvoj. Zvezdana iza sebe ima značajna postignuća kao što je desetak samostalnih izložba, tristotinjak kolonija humanitarnog karaktera, ilustratorica je knjige „Vile“ te je dobitnica „Priznanja Hrvatskog sabora kulture“. Zvezdana je zabavna i otkačena osoba no po pitanju posla je izuzetno ozbiljna te se to može vidjeti na njezinom izrazu lica, ali ipak svoju razigranost komunicira preko svojih djela. Tijekom razgovora sam shvatila da ona uvijek iskorištava vrijeme za slikanje neovisno o mjestu na kojem se nalazila jer smatra da svoje vrijeme treba uvijek iskorištavati za stvari koje se vole i koje su značajne. Na taj način povezala sam njezino razmišljanje sa citatom koji sam priložila uz njezinu fotografiju jer je to smisao njezinog osobnog razvoja koji može motivirati u praksi prema razvijanju osobnog uspjeha.

Slika 9.12. Portret Zdenka Maltrar – pisac

Zdenka Maltar rođena je 13.4.1964. te živi u Novom Marofu. Pisanjem se bavi cijeli život, a intenzivno je počela pisati za vrijeme rata. Piše poeziju i prozu na hrvatskom standardu i kajkavskom jeziku. Pjesme, priče i putopisi objavljeni su joj u zajedničkim zbirkama i zbornicima te u časopisima „Kaj“, „Poezija“ i „Kolo“. Dobitnica je književnih nagrada za poeziju i prozu. Autorica je zbirke kajkavske poezije „Tebi, Erato“, a pjesme su joj prevedene na njemački jezik. Ističe kako je pisanje njezin život i da se voli družiti sa ljudima koji imaju izraženu kreativnu notu. Tijekom naše komunikacije primijetila sam da je Zdenka samozatajna žena i ne otkriva puno nego dovoljno te sam ju na taj način htjela prikazati na fotografiji. Rekviziti su sve knjige u kojima su objavljenije njezine pjesme, proze i priče pa se može zaključiti da je okružena svojim „svijetom“ te da je čitanjem također zapravo u svojem svijetu što simbolizira njezinu samozatajnost i osobni uspjeh. O svojoj poetici, Zdenka kaže: "Kroz iskustvo svakodnevnice lirski subjekt projicira svoje unutrašnje stanje (egzistencijalnu zabrinutost, strah od prolaznosti i smrti, slutnju, žaljenje, zadivljenost...) Naracija u pjesmi razbija se poetskim slikama pritajene i dozirane melankolije." S obzirom da ona pisanjem šalje zapravo osobnu poruku, na taj način priložila sam i citat koji ju najbolje opisuje, a motivacijska je poruka svima, neovisno o kakvom radu ili poslu se radi.

Slika 9.13. Portret Borna Stipetić - glumac

Borna Stipetić rođen je 14.5.2001. godine u Varaždinu, a živi u Novom Marofu. Njegov potencijal prepoznala je teta u vrtiću koja ga je poticala na način da mu je davala mogućnosti za recitacije, a u osnovnoj školi njegov glumački talent je prepoznala učiteljica koja ga je usmjeravala i poticala na razvoj na način da je glumio u raznim školskim predstavama. Glumom se bavi deset godina te ju smatra najvećom vrijednosti njegovog vlastitog života. Osim glume, iskazuje se u raznim područjima poput web dizajna i pjevanja te je važno napomenuti da pjeva i u bandu. Iako je svestrana osoba, svojim najvećim postignućem smatra predstavu „Bitange i princeze“ koju potpisuje kao režiser. Borna je duhovita osoba koja i tijekom običnog razgovora ima izraženu mimiku stoga je cilj fotografije prikazati njegovu izražajnu mimiku i glumačke sposobnosti, a kako bi se to realiziralo glumio je na fotografiji Čira Blažević koji je osim mimike prepoznatljiv po naočalama i šalu. S obzirom da je Borna svestrana osoba i snalazi se u raznim područjima sa samo 18 godina, priložen je citat koji definira njegovu životnu filozofiju. Naime, on kao osoba konstanto djeluje i dokazuje svoje sposobnosti pa na taj način može najbolje motivirati okolinu.

Slika 9.14. Portret Alenka Vukalović – modna dizajnerica

Alenka Vukalović rođena je 12.11.1973. u Varaždinu, a živi u selu Oštrice. Kao djevojčica uvijek je govorila da želi postati slikarica, a u osnovnoj školi javio se interes prema dizajnu i već tada je znala što točno želi biti u životu. Sudjelovala je na raznim sajmovima vjenčanja, modnim revijama, Miss Universe te se može pohvaliti nagradom za najkreativniju ženu iz ruralnog područja. Alenku sam doživjela kao damu sa stavom koja cijeni razlike i osobu koja će svoje želje kroz kreativnost i ostvariti. S obzirom da ona svoju kreativnost kroji, njezin osobni uspjeh sam željela prikazati na taj način, a njezin rad simboliziraju njezina djela i rekviziti sa kojima se svakodnevno susreće. Tijekom razgovora osvrnula se na činjenicu da više nema toliko osoba sa originalnim stilom odijevanja te ju takve stvari žaloste jer smatra da svatko treba prikazati svoju osobnost i stil na različit i svojstven način. Iz tog razloga sam sa njom povezala taj citat kako bi promatrače potaknula na originalnost i različitost.

Slika 9.15. Portret Kristina Lovrinović – vizažistica

Kristina Lovrinović rođena je 12.9.1997. u Warsteinu, a živi u Madžarevu. Njezina priča je zanimljiva jer se preselila u Njemačku na godinu dana kako bi razvila sebe kao osobu i postigla osobni uspjeh, no međutim to nije ostvarila te se vratila doma. Iskustvo u Njemačkoj smatra negativnim i pozitivnim jer da se nije preselila ne bi se nikad počela baviti stvarima koje uistinu voli i želi, a to je šminkanje. Kristina se pronašla u tom poslu te se svakodnevno razvija i želja joj je napredovati još više jer smatra da čovjek uči i napreduje tokom cijelog života. U našem razgovoru shvatila sam da je Kristina snažna i borbena žena, a svoju snagu prikazuje šminkom te sam ju tom spoznajom željela i prikazati. Crna kožna haljina simbolizira njezinu privlačnost, a šminka snagu koje opisuju njezin osobni uspjeha. S obzirom na iskustvo u Njemačkoj priložila sam citat koji je povezan njezinim iskustvom te na taj način motivira promatrače da se uvijek treba boriti.

10. Zaključak

Umjetnička fotografija je specifična grana umjetnosti koja autoru daje slobodu izražavanja te je upravo iz tog razloga izabrana jer autor svojim odabirom i tehnikom ima mogućnost poslati željenu poruku promatračima. Portret je područje fotografije koje se smatra najznačajnijim od njezina pronalaska, a već na početku amaterskog fotografiranja prva tema je snimanje svojih najbližih a kasnije se interes i dalje većinom usmjerava prema čovjeku. Kontroliranim osvjetljenjem i korištenom maštom u kombinacijama putem studijske fotografije dolazi se do ljepote fotografske slike, a gledati fotografski nauči se s vremenom i iskustvom dok osjećati fotografiju ponajprije započinje od samog odgoja, okruženja pa do stečenih životnih iskustava koji pridonosi tome da autor ono što vidi može i emotivno prisvojiti te prenijeti emocije na ostale.

Ljudi sebe i svijet oko sebe doživljavaju kroz razgovor sa samim sobom, što znači da sebe doživljaju kroz odraz u ogledalu, a svijet kroz niz simbola čije značenje međusobno dogovaraju s ljudima oko sebe. Punctum predstavlja iznenadnu spoznaju značenja koja dolazi iz nekog slučaja ili pojedinosti sa fotografije čija se nazočnost tiče promatrača te koja dopire do njega poput uboda, a svaki promatrač može imati drugačiju percepciju i može razumjeti poruku prema osobnom viđenju, iskustvu, stavu, prosudbi, emocionalnom stanju, vrijednosti pa i prema osobini ličnosti. Percepcija je u velikoj mjeri povezana s emocijama, a govor tijela izravni je odraz emotivnog stanja osobe što znači da svaka gesta ili kretnja može biti vrijedan pokazatelj osjećaja koji čovjek u tom trenutku doživljava.

Za jedne je uspjeh stalno učenje, ići stalno naprijed, raditi stvari koje vole, a za druge je uspjeh neovisnost, dobro materijalno stanje, sigurnost. Za treće je uspjeh kad mogu pomoći drugima, biti korisni, kad mogu nadahnuti nekog ili popraviti nešto što je pokvareno. Četvrtima, pak, uspjeh je hedonizam, kontemplacija, originalnost, totalna sloboda. Vizija uspjeha promjenjiva je kategorija; mijenja se tijekom života kako nam se mijenjaju vrijednosti i prioriteti. Svi oni su uspjeli zahvaljujući sami sebi, no neki su pak imali sreće zbog okoline koja ih je poticala ili podržavala pa im je bilo malo lakše, a neki su bili prepušteni sami sebi. Ono što je zajedničko svima njima je spoznaja o putu prema uspjehu koji nije lagan, već da je potrebno ogromno odricanje, trud, upornost, greške i puno drugih popratnih elemenata koje usporavaju sam proces da bi se došlo do željenog cilja. Jedino je važno da se ne odustane od vizije i djelovanja o ostvarenju cilja jer bi se na neki način odustajanje od cilja moglo definirati kao odustajanje od samoga sebe. Svaki pojedinac je jedinstven i specifičan te oni svojim razlikama iz različitih područja interesa šalju poruku o mogućnosti osobnog uspjeha: isti grad - različiti ljudi – različiti ciljevi – ista želja o ostvarenju uspjeha.

IZJAVA O AUTORSTVU
I
SUGLASNOST ZA JAVNU OBJAVU

Završni/diplomski rad isključivo je autorsko djelo studenta koji je isti izradio te student odgovara za istinitost, izvornost i ispravnost teksta rada. U radu se ne smiju koristiti dijelovi tuđih radova (knjiga, članaka, doktorskih disertacija, magistarskih radova, izvora s interneta, i drugih izvora) bez navođenja izvora i autora navedenih radova. Svi dijelovi tuđih radova moraju biti pravilno navedeni i citirani. Dijelovi tuđih radova koji nisu pravilno citirani, smatraju se plagijatom, odnosno nezakonitim prisvajanjem tuđeg znanstvenog ili stručnoga rada. Sukladno navedenom studenti su dužni potpisati izjavu o autorstvu rada.

Ja, DIANA KLOPOTAN (ime i prezime) pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor/ica ~~završnog~~/diplomskog (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom POČETKI SUGABANA NOVOG HAROFA (upisati naslov) te da u navedenom radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova.

Student/ica:
(upisati ime i prezime)

Diana Klopotan
(vlastoručni potpis)

Sukladno Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju završne/diplomske radove sveučilišta su dužna trajno objaviti na javnoj internetskoj bazi sveučilišne knjižnice u sastavu sveučilišta te kopirati u javnu internetsku bazu završnih/diplomskih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice. Završni radovi istovrsnih umjetničkih studija koji se realiziraju kroz umjetnička ostvarenja objavljuju se na odgovarajući način.

Ja, DIANA KLOPOTAN (ime i prezime) neopozivo izjavljujem da sam suglasan/na s javnom objavom ~~završnog~~/diplomskog (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom POČETKI SUGABANA NOVOG HAROFA (upisati naslov) čiji sam autor/ica.

Student/ica:
(upisati ime i prezime)

Diana Klopotan
(vlastoručni potpis)

11. Literatura

- [1] M. Fizi: Fotografija, Epoha, Zagreb, 1966.
- [2] D. Žerjav: Promišljati fotografski, Edukativna biblioteka Fotokluba Čakovec, Čakovec, 2010.
- [3] M. Mikota: Kreacija fotografijom, V.D.T. PUBLISHING, Zagreb, 2000
- [4] <http://spagosmail.blogger.ba/arhiva/2012/12/25/3448898> - 6.8.2019.
- [5] <http://www.fotogard.com/prvi-portret-na-svijetu/> - 6.8.2019.
- [6] S.Sontag: O fotografiji, Naklada EOS, Osijek, 2007.
- [7]<https://nova-akropola.com/lijepe-umjetnosti/umjetnost/julia-margaret-cameron-poezija-portreta/> -17.8.2019.
- [8] Fotografija 20. stoljeća Muzej Ludwig u Kölnu, Taschen/V.B.Z., 2004.
- [9] <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=32714> – 20.8.2019.
- [10] <https://www.yachtscroatia.hr/braco-dimitrijevic/> 20.8.2019.
- [11] V. Flusser: Filozofija fotografije, MMVII, Biblioteka „Scientia“ Scarabeus – naklada, 2007.
- [12] <http://fotoklub-cakovec.hr/wp/2011/12/interpretacijafotografije?fbclid=IwAR3wjDPRjJsJXmZ-> 4.9.2019.
- [13] D. Žerjav: Kod fotografske slike, Edukativna Biblioteka Fotokluba Čakovec, Čakovec, 2014.
- [14] https://bib.irb.hr/datoteka/865174.Roland_Barthes.pdf 4.9.2019.
- [15] D.Čerepinko, Komunikologija, Kratki pregled najvažnijih teorija, pojmova i principa, Veleučilište u Varaždinu, Varaždin, 2012.
- [16] Burgin, V. (2011). Kako gledamo fotografije. *Život umjetnosti*, 89 (2), 104-109. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/198957> - 12.9.2019.
- [17]http://estudent.fpz.hr/Predmeti/V/Vizualne_informacije_u_prometu/Materijali/02_Vizualna_percepcija.pdf - 12.9.2019.
- [18] <http://www.istrazime.com/razvojna-psihologija/percepcija-kako-doživljavamo-svijet-oko-sebe/> 18.9.2019.
- [19] Z. Milivojević, Emocije, Psihoterapija i razumijevanje emocija, Mozaik knjiga, 2010.
- [20] S. Freud: Kompletan uvod u psihoanalizu, Nova knjiga, Podgorica, 2006.
- [21] Schmitz A., (2012) Communication for business success. Dostupno na: <http://2012books.lardbucket.org/pdfs/communication-for-businesssuccess.pdf> - 15.9.2019.
- [22] <https://www.mojafirma.rs/baza-znanja/verbalna-i-verbalna-komunikacija-u-poslovnom-kontekstu/>

[23] <http://www.elementa-komunikacije.hr/poslovna-komunikacija/neverbalna-verbalna-komunikacija> - 15.9.2019.

[24] A.,B. Pease, *Velika škola govora tijela*, Mozaik knjiga, Zagreb, 2015.

[25] F.,M. Littauer, *Razumjeti se s gotovo svakim*, Kararina Zrinski d.o.o., Varaždin, 2006.

[26] <http://kuzam.net/rasvjeta-postavke-svjetla-za-portret-i-tijelo/#comments> – 16.9.2019.

12. Popis slika

Slika 2.1. Primjer reklamne fotografije

<https://www.aweb.hr/blog/profesionalne-fotografije-za-vas-proizvod-104/>.....7

Slika 2.2. Primjer novinske fotografije „Nada u novi život“ – Warren Richardson
http://www.vienna.hr/hr/svjetska_novinska_fotografija_2015_nastala_je_na_srpsko_madarskoj_granici/196/27.....8

Slika 2.3. Primjer sportske fotografije

<https://www.germanijak.hr/vijesti/odabrao-reuters-ovo-su-najbolje-sportske-fotografije-u-2018-godini/55515>.....8

Slika 2.4. Primjer ulične fotografije

<https://erickimphotography.com/blog/2011/07/15/50-inspirational-images-of-street-photography-in-the-rain-with-umbrellas/>.....9

Slika 2.5. Primjer modne fotografije

<https://slike.geek.hr/modna-fotografija/>.....9

Slika 2.6. Primjer obiteljske fotografije

<https://www.punditschool.net/fotografija/50-primjeri-obiteljske-fotografije/>.....10

Slika 2.7. Primjer fotografije prirode

<https://www.tportal.hr/funbox/clanak/pogledajte-najbolje-fotografije-divljih-zivotinja-foto-20181120>.....10

Slika 2.8. Primjer makrofotografije

<https://zivotuslikama.wordpress.com/2014/12/03/makro-fotografija/>.....11

Slika 2.9. Primjer astronomske fotografije

<http://www.novaenergija.net/najveca-astronomska-fotografija-mlecni-put-od-46-milijardi-piksela/>.....11

Slika 2.10. Primjer noćne fotografije

<https://fotograf.co.rs/nocna-fotografija/>.....12

Slika 2.11. Primjer apstraktne fotografija

<http://new.fotoss.org/>.....12

Slika 2.12. Primjer fotografije mrtve prirode

<http://www.sdcafe.rs/galerije/krcag-i-voce>.....13

Slika 2.13. Primjer fotografije arhitekture

<https://www.buro247.hr/lifestyle/dizajn-i-arhitektura/ovo-su-najbolje-fotografije-arhitekture-protekle-godine.html>.....13

Slika 2.14. Primjer koncertne fotografije	
http://www.urbanbug.net/magazin/vest/rock-momenti-2015-drugo-izdanje-izlozbe-koncertnih-rok-fotografija	14
Slika 2.15. Primjer fotografije akta	
https://www.slobodnadalmacija.hr/kultura/clanak/id/196143/tvoje-tijelo-moja-kuca-akt-fotografija-poznatih-autora-u-fotoklubu-split	14
Slika 3.1 Postavke svjetla za snimanje portreta u studiju.....	17
Slika 3.2. Korištena rasvjeta i pozadina za diplomski rad vlastiti izvor.....	18
Slika 4.1. Prva fotografija čovjeka	
http://www.blogger.ba/galerije/post/3448898/360105	19
Slika 4.2. Prvi portret/autoportret	
https://petapixel.com/2011/07/19/the-first-self-portrait-photo-ever-made/	20
Slika 4.3. Fernand Leger, studijski portret - Laszlo Moholy – Nagy, 1944.	
https://moholy-nagy.org/photo-album/	22
Slika 5.1. Felix Nadar – Portret Sarah Bernhardt	
https://www.pinterest.com/pin/124974958380238563/?lp=true	24
Slika 5.2. Julia Margaret Cameron – Portret Alfred Lord Tennyson	
https://nova-akropola.com/lijepe-umjetnosti/umjetnost/julia-margaret-cameron-poezija-portreta/	25
Slika 5.3. Bern Stern, Eartha Kitt	
https://www.pinterest.de/pin/177962622753739993/?lp=true	26
Slika 5.4 Arnold Newmann Igor Strawinsky	
https://www.artsy.net/artwork/arnold-newman-igor-stravinsky	27
Slika 5.1.1. Bruce Neuman Studios for Holograms	
https://www.tate.org.uk/art/artworks/nauman-a-p77629	28
Slika 5.1.2. Gottfried Helnwein – Portret William S. Burrougs	
https://www.pinterest.com/pin/68117013090133250/?lp=true	28
Slika 5.1.3. Braco Dimitrijević, obješeni portreti Slučajnih prolaznika	
https://www.jutarnji.hr/domidizajn/inspiracije/braco-dimitrijevic-retrospektiva-presjek-najvaznijih-djela-konceptualne-umjetnosti/5976066/	29
Slike 9. Analiza portreta vlastiti izvor.....	39-57

13. Prilozi

1. Plakati

